

ప్రథమముద్రణము.
ఫిబ్రవరి - 1958

సర్వహక్కులు
గ్రంథకర్తవి

★

ప్రతులకు :—
మేనేజరు,
శ్రీనివాస్ పబ్లిషింగ్ హౌస్
రాజమండ్రి.

★

శ్రీనివాసముద్రణాలయము ... రాజమహేం ద్రవరణము.

శ్రీః తొలి పలుకు

—: సాలూరు వేదసమాజములో నావిద్యార్థిదశ. :—

కావ్యకంఠ వాసిష్ఠగణపతిశాస్త్రిగారును, నేనున్నూ, వేగవతీనదీతీరమున చంద్రగ్రహణసమయమునకు వేచియుంటమి, నేడు మనదేశములో యుప్తప్రాయమైన సంస్కృతభాషలో ప్రాచీనతైలికి పన్నిహితముగా కృతులను రచింపవలయుననే సంకల్పముజనించినది. గణపతిశాస్త్రియైనందున వలక్షితములయందు తపస్సునుజేసి సిద్ధసంకల్పులై పెక్కుగ్రంథములను రచించి యవరకాశిదాసునా వాసికెక్కి కీర్తిశేషులయిరి, నేనన్ననో సంసారభారము దారిద్ర్యములచే కుంగి కృశించి పృథ్వులకై ప్రాకులాడుచుంటిని. అయినను పూర్వసంకల్పమును వీడజాలక యవకాశానుసారము ప్రాచీన కావ్యములను వఠించుచు భాషామర్మముల నరయుచుంటిని. ఇంతలో కళింగదేశవాస్తవ్యుమగు వైశ్యసంతతిలో కొలదికతార్థములనుండి లోపించిన యోషనయనాదిసంస్కారముల నుద్ధరింపవలయునని నరనన్నపేట వాస్తవ్యులగు శ్రీ॥ పొట్నూరు స్వామిబాబుగారు నన్నుకోరిరి. లోతు ఎఱుంగక ప్రవేశించి సగౌరవజ్ఞులధాటి కగ్గలమైతిని. మహామహోపాధ్యాయ, కలాప్రహర్ష శ్రీ॥ తాతా సుబ్బారాయశాస్త్రియైనవారి కుమారులను ధర్మశాస్త్రరహస్యముల నెఱింగి “పౌరాణికవ్యయోగపద్ధతి” యనుగ్రంథమును రచించి దానిప్రకారము ప్రామాణికపండితుల యనుమతితో శ్రీ స్వామిబాబుగారి గృహమునందు నుపనయనసంస్కారమును తొలుతొల్ల నారంభించితిని. తనాటికి బహుళవ్యాప్తిని గాంచినది. ఈ సంస్కారోద్యమవ్యాప్తికై పది పాదత్పరముల కాలము పట్టినది.

ఇంతలో శ్రీ హరవిలాస శారదాగారు వివాహవయోనిర్ణయశాసనమును ధీన్తీసఖితో చ్ఛ్రవేశపెట్టిరి. దానిచే దేశమంతటను దుమారు గొప్పగా జెంఠెగినది. రజతోనంతరవివాహము శాస్త్రసమ్మతమని పెక్కువఘలలో నుపన్యసించి వ్యాసములను ప్రకటించితిని. ప్రభుత్వముచే నియమింపబడిన శాగజైక కమిటీవారికి వారియాదేశానుసారము సంస్కృతములోను, ఆంగ్లములోను నా వాస్తవాంశములను నివేదించితిని. కలకత్తా మున్నగు తావులలో సంస్కృతములో నుపన్యసించి ప్రతిపక్షమున మహాపండితులను నాపక్షమునకు తిప్పుకొంటిని. పిమ్మట ప్రభుత్వముచే నామాతృదనైసిల్లాలోని శాసనసభలోని యచటి మహాపండితులతో జన్పించిన్న సభ్యులకు నచ్చచెప్పిన్న శాసనజయసిద్ధికై పాటుపడితిని. పిదప వైదికమతమును విడచి పరమతములలో ప్రవేశించినవారిని శాస్త్రసమ్మత ప్రాయశ్చిత్తములను జేయించి తోగి స్వమతములో జేర్చుట, అక్షతకన్యాపునర్వివాహము, అస్పృశ్యతానివారణ. మున్నగు సాంఘికపంస్కారములకై శక్తివంఛన లేకుండ బాటుపడితిని. ఈమధ్యకాలములో రావ్ సాహెబ్ కలాహస్తిపూర్ణ శ్రీ గిడుగు వెంకటాచలమూర్తిసంతులువారి వ్యావహారిక తెలుగుభాషా వాదములో భాగస్వామివై వారితో భాషాగ్రంథములను విమర్శనపూర్వకముగా చదివి పెక్కువ్యాసములను ప్రకటించితిని. “మాతృభాషాప్రతిసందేశము” అను నొక చిన్నపౌత్తమును రచించి ప్రకటించితిని. ఇట్లు సంఘభాషాపంస్కారములకై యధికకాలము వినియోక్తమైనను సంస్కృత కవిత్వావళిమను విడువలేదు.

తొలుతొల్త “భారతమాతృపూజ” యను చిన్నకృతిని రచించి గాంధీమహాత్మునకు స్వయముగా సమర్పించి వారి యభివందనములను బడసితిని. కారాగారశిక్షకు కుటుంబచరిస్థితి యద్దురా ముద్రించి ప్రచురింప నయ్యితిని. పిదప కోదండరామహాహత్త్వము, గురుదక్షిణ, శ్రీ లాశీవద నాగేశ్వరరాయ జీవితచరిత్ర, కపాలీశ్వర విభూతి, మున్నగు గ్రంథములను

సంస్కృతములో రచించితిని. ఉదారాశయుల సహాయముతో
వానిని ప్రచురించితిని. తెనుగు పద్యరచనలనుగూడ ప్రచు
రించితిని. అముద్రితగ్రంథములు కొన్ని మిగిలియున్నవి.
నారచించిన విభూతులను పరికించి ఘూర్జరవాస్తవ్యులును
మహాపండిత ప్రకాండులునగు శ్రీ రేవా శంకరత్రివేదిమహా
శయులు తమ యాశయ మొసంగిరి. వారికినాకృతజ్ఞతా
నమోవాకములు.

భారతప్రధానామాత్య శ్రీ పండిత జవహరలాల్
నెహ్రూ ప్రప్తిపూర్తిమహోత్సవాభినందనగ్రంథములో సం
స్కృతకవితాభినందనమునకు ఒక పేజీమాత్రమే ప్రత్యేకించ
బడినది. అగ్రనాయకులవాడియైనపరిశీలనలో నాకవితకే
యాస్థానము లభించినది. అగ్రనాయకులు అభినందనగ్రంథ
మును పారితోషికమును ప్రశంసాపత్రమును నాకు నొసంగిరి.
శ్రీ కాశీలో శ్రీ శ్రీ సదానందభారతీస్వాములవారిసాన్ని
ధ్యమున మహాపండితులసమక్షమున నాకపాలీశ్వరవిభూతిని
మూడుదినములు సాంతముగావినిపించితిని. ఆసభలకు నధ్యక్షత
నువహించిన శ్రీ పండిత సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిమహోదయులు
హిందూవిశ్వవిద్యాలయ పూర్వమీమాంసా ప్రధానాధ్యాప
కులు కాశీమూర్ధన్యపండిత వరేణ్యులు నాకపాలీశ్వరవిభూతిపై
నమూల్యాశయము నొసంగిరి. దాని నావిభూతిలో ప్రచురించి
తిని. ఇంతేకాదు, కపాలీశ్వరవిభూతికి సమగ్రముగా హిందీ

భాషలో ననువాదముచేసి నాకొసంగి తమ యుదారాశయమును వెల్లడించిరి. పైవానిచే నావిద్యార్థిదశలోని సంస్కృత కవితాసంకల్పమిడేరినదని భావించి స్వవిషయము నింతగా విస్తరించితిని.

మాకులదై వమగు శ్రీ వెంకటరమణమూర్తిని ప్రస్తుతించుచు నీ“శ్రీనివాస విభూతిని” రచించితిని. ఆపరాత్పరుడు శ్రీనివాసమూర్తి నాతల్లిదండ్రులకు నాయభిజనులకును శాశ్వతశాంతిని ప్రసాదించుగాకయని వేడుచు నీకృతిని కీ॥ శే॥ నాతల్లిదండ్రులకు సమర్పించుచున్నాను.

ఆర్యా॥ శ్రీమత్పావనవెంకట వెంకటరామాభిధానవిఖ్యాతౌ।

కృత్యానయా విభూత్యా ప్రీయేతాం మే ప్రసూజ

సయితారా॥

వాసా సూర్యనారాయణశాస్త్రి.

సారాష్ట్రదేశాన్తర్గత సుదామపురీ వాస్తవ్యానాం విద్యాలం
 కారాణాం దైవజ్ఞచూడామణీనాం సామవేదాచార్యాణాం
 రామదాస సంస్కృతపాఠశాలా ప్రధానాధ్యాపకానాం
 శాస్త్రి రేవాషంకిర్ బేచర్లలాల్ త్రివేది
 మహోదయానామభివందనమ్.

అయి! గీర్వాణవాణీ పియూష పిపాసవో విద్వాంసః!
 మయాద్య గౌతమీ-తిరవానీ నరసన్నపేట వాస్తవ్యః వాసోప
 నామక శ్రీ సూర్యనారాయణశాస్త్రి మహతా పూర్వపుణ్య
 పుంజేనదృష్టః అనేన విద్వత్కవిచంద్రేణ విరచితాంశ్రీకపా
 లీశ్వర శ్రీనివాసవిభూతి ద్వయీం కవిముఖా దేవశృత్వా
 పరమాపమమాం ప్రీతిమభ్యవిగదమ్. సేయంకృతిద్వయీ నాగ
 రాక్షరైః ముద్రాపయిత్వా యదిప్రకాశ్యేత తస్మిన్ కేవలం
 భారతీయాః కిన్తుఖణ్డాన్తరవాసినోపి జానీయుః కీదృశీవాస్యవాక్
 ఛటా కీదృగ్వామాధుర్యమితి, సాదరమిమాం కృతిద్వయీం
 పఠతాం. భగవత్సల్లాక్యముక్తిర్భవిష్యతీతిమే నిశ్చయః.
 సేయమాంధ్రీ శ్రీసాయసమాధవాచార్యాదిభిః ప్రాచీనమహో
 దయైః యాదృశీం శ్రియపుష్యత్ తాదృశీం శ్రియమనేనవిద్వి
 త్కవిచంద్రేణ పుష్టాతితిమేభావనా. భగవతీ గీర్వాణసరస్వతీ
 తమిమంచిరాయుష్మంతం బహుకృతికర్తారం మహాయశస్వినం
 చకరోద్వితిమే ఆశంసా. ఇతి శమ్.

సారాష్ట్రమండలాంతర్గత సుదామపురీవాస్తవ్యః

రాజమండ్రి
 28-8-52

దైవజ్ఞచూడామణిః విద్యాలంకారః
 సామవేదాచార్యః రామదాస సంస్కృత
 పాఠశాలాప్రధానాధ్యాపకః

(సం) రేవా శంకరశాస్త్రి—పోర్ బందర్.

శ్రీ :

సారాస్థ దేశములోని సుదామపురిలో నివసించువారును, విద్యాలంకారులు, దైవజ్ఞచూడామణులును, సామవేదాచార్యులు రామదాస సంస్కృతపాఠశాలా ప్రధానాధ్యాపకులగు శాస్త్రి రేవా షంకర్ బేచర్లాల్ త్రివేది మహాశయుల యభినందనమునకు అనువాదము.

దేవభాషామృతపానమునుగోరు విద్వాంసులారా! నేను గాతమీతీరమున నరసన్నపేటవాస్తవ్యులగు శ్రీవాసా సూర్య నారాయణ శాస్త్రిలువారిని నాపూర్వపుణ్యవిశేషమున నేడు దర్శించితిని. వారిచే రచింపబడిన “కపాలీశ్వర శ్రీనివాస విభూతులను” కవిముఖమున నేవిని పరమానందభరితుడ నయి తిని. ఈకృతులను నాగరాక్షసములతో ముద్రించి ప్రకటించి నచో భారతీయులేకాదు ఖండాంతరవాసులుగూడ శాస్త్రిగారి వాక్ప్రవాహము అందలి మాధుర్యమును తెలిసికొనగలుగుదురు. ఇక్తిశ్చిద్ధలతో నీవిభూతులను పఠించువారికిభగవత్సాలోక్యము క్తిగలుగుట నిక్తువము. ఈయాంధ్రభూమి తొంటి సాయన మాధవాచార్యాది మహాపురుషులచే నేశోభను పోషించుకొన్నదో యట్టిశోభను ఈవిద్వత్కవించుచున్నచే పోషించుకొనుచున్నది యనుట సత్యదూరముగాదు.

భగవతీయగు సరస్వతీదేవి యీకవించుచున్న బహుకృతీకర్తనుగాను దీర్ఘాయుష్మంతునిగాను చిరయశస్వినిగాను చేయుగాతయని నాప్రార్థన.

28-8-1952 } (సం) శాస్త్రిరేవాషంకర్ బేచర్లాల్ త్రివేది
రాజమండ్రి } (పోరుబండకు)

క వి శి ర్ భూషణః

వాసా సూర్యనారాయణశాస్త్రి
నరసన్నపేట

ఓ మ

శ్రీ శ్రీ నివాస విభూతిః

శ్లో. సత్తా కాశీప్రభవభవేఽప్యత్సనాన్మోక్షాంతం
లక్ష్మీనీలావిభవకళాసాక్షినిహ్నోవిభాగమ్ |

వేద వానం సమమృతమం తాం శరణ్యం వసేద్యే
స్వామిన్! మజ్జానహర! జగన్మజ్జ! శ్రీనివాస! ౧

తా. సత్తావ్యాపకవసయ్యును, పెక్కు దివ్యావారములనుధరించిన
వాడును, లక్ష్మీనీలావిభవములకు సాక్షిమను సజ్జోగముగలవాడును.
సర్వవేదములకు నివాసమగుచు పరమపుణ్యవనగు నిష్కలనదేవు
డును. ఓ శ్రీనివాసా! సామీ! మమ్ము రక్షింపుము.

విధ్వాం వా నుక్త్యేచ మా నామరాజ్యమస్తే
క్షీయంతాం వా చరితనిచయూ నైవ ను రితిభోభా
గయామస్తే చరితిసుమృతాస్యాద ఇత్యేవ శబ్దం
స్వామిన్! మజ్జానహర! జగన్మజ్జ! శ్రీనివాస! ౨

తా. సామీ! నీ నామరాజ్యమచే పుణ్యములు పృథ్విని పొందిన
పొందుగాక, పాపములు క్షీయించును క్షీయిండుగాక. నానినైవరాత్య భోధము
లేదు, నీనామము అమృతమగుచునయే నిత్యము గానముచేయుము.
ఏ ఫలాపేక్షచేగాదు.

ధూర్జాం లక్ష్మీం సయవినయతాన్మోక్షాన్మోక్షాయ స్త్రిం
విద్యుల్లోలాం మదహానమోర్జీవవల్లిం న గుణాన్
యావత్ భక్తిం శన చరాచరాన్మోక్షేనాన్మోక్షేన
స్వామిన్!

తా. వంచనా స్వభావమగుదియును, నీతిని, వినయమును నశింప చేయునదియును, మెఱుపుపఱచుచలమును, మదమును, మన్మథవికారమును పెంపొందించునదియు నగు ధనలక్ష్మిని, నే యాచింపబోను. సర్వ కల్యాణ మూలకందమగు నీవరణభక్తినే యాచింతును. ప్రసాదించుము దానినే దేవా !

శ్లో. క్షేత్రానాం వా సకలనిచయాన్మోదమానస్సహిష్యే
 దుఃఖానాం వా సముదితఫలం యావదేచానుభోక్ష్యే!
 భక్తేర్ధారా స్రవతి యది మే మానసాత్స్వత్ప్రదాజ్ఞం
 స్వామిన్! ౪

తా. సర్వక్షేత్రముల సముదాయమును సంతోషముతో సహింపగలను, సర్వదుఃఖముల ఫలము ననుభవించగలను. నాహృదయమునుండి వెల్లివడిన భక్తిధార నీపాదాబ్జములవరకు ప్రవహించెనేని సర్వకృమల నోర్వ గలను,

మృత్యుర్నామ స్థిరతరమహావిస్మృతిః కిం తతో భీః
 సంసారాన్నః ప్రభవతి మహాభీతిరత్యస్తదుఃఖాత్!
 నాన్యో రక్షా తవ పదయాగేపాంసులేశానులేపాత్
 స్వామిన్! ౫

తా. సుషుప్తికాలములో సర్వమును మఱుతుము. అది యస్థిరము, అమఱివే యత్యస్తముస్థిరమగుచో మృత్యువర్షదురు, సుషుప్తి గుండ అకు నానందమే, కాన మృత్యుపువలన మాకు భీతిలేదు. సర్వదుఃఖదాళియగుసంసారమువలనే మహాభీతి. నీపాదధూళిని పూసుకొనినగాని యాభీతి తొలంగదు ,

శ్లో. స స్వారాజ్యం భవనమహితం నాపి వా పారమేష్ఠ్యం
 వైశ్వస్యం వాప్యణిమమహిసూర్యప్రసంఖ్యావిభిన్నమ్ |
 అగ్రే స్థాతం ప్రభవతి భవద్భక్తి సామ్రాజ్యలక్ష్యాత్
 స్వామిన్! ౬

తా. సర్వలోక పూజ్యమగు స్వర్గరాజ్యముగాని, సత్యలోకముగాని, ఆద్యమ మహిమ, మున్నగు వైశ్వస్యములసంపత్తిగాని, నీభక్తిసామ్రాజ్య లక్ష్మి ముందర నిలువజాలవు, నీభక్తునకు గలుగు నానందము బ్రహ్మాదు లకు గూడలేదు.

తా. గాయత్యమృతమదురాం త్యక్తాం నారదే వా
 పద్మానూం వా చరిణకమలే సాధు సంవాహయన్త్యామ్ |
 శ్లో. తుం యాచే కరుణజలధే! మామకీనాన్విలాచన్
 స్వామిన్! ౭

తా. ఆమృతమవలె మధురమైన నీగాధలను నారదుడు గానము చేయునపుడుగాని, లక్ష్మిదేవి నీపాదపద్మములను తనకరములతో నొత్తునపుడు గాని, నామొలలను వినవేడుదును. అవియే మంచినమయములుస్వామీ!

పూర్వైహర్షైస్త్రిభిగుపహితా తావకీ దివ్యమూర్తిః
 సత్యజ్ఞానప్రదమగవిభవై శ్వేల్లితేవాత్తదేహైః |
 అవిర్భూతా ప్రమదవివశం మానసం సే విధత్తాం
 స్వామిన్! ౮

తా. తనువు దాల్చిన సత్య, జ్ఞానానందముతో యనునట్లు నీదివ్య మూర్తియందు త్రిపుండ్రీములు భాసిల్లును, వానిని దర్శించి నామనస్సు సంతోషవరచకమగు గాత.

శ్లో. సంసుఖ్యస్తే యది తవ కథాక్షీగపాథోధిసూతాః
 సంజాయోన్ సురసురభయః కల్పవృక్షా స్సుఖాశ్చ
 దేవశ్రేణ్యా వివిధముదగిర్నిర్మలాన్తే సుధాం తాం
 స్వామిన్! ... ..

తా. నీదివ్యకథనే పాలనంకృతులను మద్దించినచో చేపేది కామ
 దేనువులు కల్పవృక్షములు అమృతములు ఉదయించి యుండెడివి, దేవతలు
 ఈరహస్యము నెఱుంగక యమృతమునకై పీరినందులమును మహావ్ర
 యానముతో మద్దించితి, అసగా నీకథలు అర్చి కోర్కెలను పుష్కలముగా
 నీయగలవు.

మన్దస్థేస్థిలవసుధావిక్షాన్తోహనర్షీ
 లక్ష్మీపద్మద్విలసితతటః స్పృగ్ధగంభీరకణ్ఠః

కాల మ్యాదస్త్వమసి శనుయన్ భక్తసంసారభాషాన్
 స్వామిన్! ౧౦

తా. మందహాసలవములను సుధాబిందువులను పెద్దించునదియును,
 లక్ష్మీయను మెఱపుచే ప్రకాశించునదియును, స్పృగ్ధగంభీరధ్వని కలదియును,
 భక్తుల సంసారతాపములను శమింపజేయునదియును, వర్షకాల మేఘమువు
 నీవుగదా !

కల్యాణానాం త్వమసి శరణం శ్రేయాసాం జగ్భూమిః
 విశ్రాంతిస్త్వం సకలజగతాం ప్రేమసర్వస్వసారః
 అవన్నా నామభయవసతిర్ముక్తిః స్యాదనరోధః
 స్వామిన్! ౧౧

తా. నీవు సర్వసుంగళములకు వివాసస్థానము. అన్ని శ్రేయస్సులకు జన్మభూమివి. నీచే నకలజగత్తులకు విశ్రాంతిచూచువి. నీవే పేర్చునంద్రస్వపారదాశివి. అపదలహించినవారికి నీవే యథయప్రదాతపు. నిన్ను సేవించువారికే ముక్తి చేహరును.

శ్లో. మస్త్వస్మై సస్మితమధుర్యుకీస్థావిశం తే మభేదం
చిన్తాశిన్తూత్యరయవనికాసాంశ ఉద్వోషమానమ్ |
ప్రస్థోపం మే నయనయుగలీ విస్తతాం వీక్షమాశా
స్వామిన్! ౧౨

తా. నాచిన్తలను తంతువులచే నిస్మితమైన తెరచాటున సర్వకాలం చుచు మనహృదయము నుభాప్రవాహముచే తదవబడిన నీముద్రలందువి నా కనుగవ దర్శించి సంతనము నందుగక.

చేతోడోలా ప్రవిచలతి మే రాగ పాశానబద్ధా
భూయో భూయః నమలభవనస్వాణ్ణకోటీస్సుశశి,
తామారోధుం సహ కమాయా ప్రార్థసే భవ్యలీల!
స్వామిన్! ౧౩

తా. రాగమను పాశములచే బద్ధమయి బ్రహ్మాణ్ణముల కొనలను తాకుచు నామనస్సను ఉయ్యెలమూగుచున్నది, లక్ష్మితోగూడ నాయుయ్యెల నాగుటకు నావేడికోలు స్వామీ!

లోలా పాశైశ్చట్రులకుటిలైర్గోపికానామజననిం
సౌందర్యశ్రీస్తన కబలితా దృష్టిదోషస్తతస్స్యాత్ |
తచ్ఛాన్తి క్మే హృదయశశినా సన్నిధిస్థేన తే స్యాత్
స్వామిన్! ౧౪

తా. చంచలములు కుటిలములగు గోపికలలోలాపాంగములచే నీ పొందర్యలక్ష్మి నిత్యము పానముచేయబడుచున్నది. దానిచే నీకు దృష్టిదోషము చేకూరును. అది మంచిదిగాదు. నామనస్సును వికారపుకోతిని నీచెంతనుంచుకొందువేని యాదోషపరిహారమగును.

తృష్ణావల్లివలయవలితే రాగపుష్పాభిరామే
సంకల్పాలీ శిగ్రుకలస్యానన్తేలాహలాఢ్యే!
చేతఃకృష్ణాః పిహర రమయా భన్యలీలావతార!
స్వామిన్! ౧౫

తా. తృష్ణయను తీగెలచే చుట్టుకొనబడినదియును రాగమను పుష్పులచే మనోహరమును, సంకల్పసముదాయ మను పక్షిల కలకల ధ్వనులచేతను, కోలాహలమగు నాచిత్తమను పొదరింటి లక్ష్మితోగూడ విహరింపుము ఓలీలావతార!

శుల్కావస్థం కలయ కరిణా ప్రిక్షయా రక్షితేన
జ్ఞాయోమోహాపకరమకరగ్రస్తమేనం సుదీనమ్!
తాతం నాథ! త్వమసి చతుస్సర్వకారుణ్యరాశే!
స్వామిన్! ౧౬

తా. నాడు గణేంద్రుడు మొసలిచే పట్టుబడి నిన్ను ప్రార్థించెను. నేను గొప్ప మోహమును మొసలిచే పట్టుబడి నీకై మొరలిడుచున్నాను. గణేంద్రుడు నేనును సమానులమే. నన్నువానివలె రక్షింప నీవే వలంబివి.

గంగా వారానిధిరపి పురా తాపసాభ్యాముభాభ్యాం
సమ్యక్ప్రీతో తవ తు చరితం నైవ కేనాపి పీతిమ్!
పారావారే తవ గుణసుధావారిరాశేర్న చాస్త్రం
స్వామిన్! ౧౭

తా. గంగజహ్నుమపార్థిచేతను సముద్రము అగస్త్యునిచేతను పూర్తిగా పానముచేయబడినది. సేరధానశిత్పాగరములు సర్వలోకములచే నెంత పానము చేయబడినను అపారముగా మిగిలియున్నవి. నీగుణ సుధాపాగరమునకు పారాపారములులేవు.

శ్లో. సంఖ్యాతుం తే శుభగుణగణాన్నాలమూసస్సనేన్ద్రాః
మాయాశక్త్యా గణితధరణీపాంసవోఽపి ప్రకామమ్ |
నో నామాహం తవ గుణగణాన్ధ్యాతు మత్యంతముగ్ధః
స్వారిన్! ౧౮

తా. తమ మాయాశక్తిచే దేవతలు భూపరాగములను లెక్కించియు నీకల్యాణములను లెక్కింపజాలరైరి. అత్యంతమూఢుడనగు నేనెక్కడఁగి అనియంత కల్యాణ గుణరాశియెక్కడఁగనతరమా? లెక్కింప కుగ్గి. “విష్ణోర్ముకం వీర్యాణి ప్రవోచం, యఃపార్థివానిమిమమే రజాగ్గంసి, సంఖ్యాతా దేవమాయయా”- అనుకృతి ప్రమాణము.

తత్తే నామ శ్రవణపుటయోద్గిస్యరూఢుర్యధారా
తీతే రూపం సయఃసదశయోః పర్వసమ్పున్నమృద్ధిః |
సా తే గోస్తీ ప్రసితమనసాం పారణా సామృతాన్నా
స్వారిన్! ౧౯

తా. వీనానుము చెవులకు మాధుర్యధార. నీరూపము కనుగవకు పండుగ. నీప్రసంగము భక్తులకు అమృతంపు విండు.

శ్లో. తాం తే నిన్యాం నుచరితకథాం సర్వమాధున్యధారాం
 సాయంసాయం నురమునిముఖా నానువన్తం తృప్తిమ్!
 కాద్భుగ్భగ్యం సకృదపి చ మే దీనవాన్దార! దేహీ
 స్వామిన్! ౨౦

తా. సర్వమాధున్యధారయగు నీచరిత'ను నారదాది మునులు ఎన్ని
 సార్లు పాసముచేసియు తృప్తి నొందరు, విచ్చలు పాసముచేయవలయును
 డుదు. అద్భుతాగ్యమాను నాకొకసారియైనా ప్రసాదించదా? దీనిని పొందరా!

పారాచాన్యనిన నుధాం నిర్దరేభ్యః పురఃకాత్
 భక్తైస్సర్వైర్దైత్యుభితమభిత స్త్రక్తధావారిరాటిః!
 యోయోభూయో వితరతి నుధాం సర్వశ్రేయోపసేమాం
 స్వామిన్! ౨౧

తా. క్షీరసాగరము మధింపగా దేవతలకు ఒకసారియే యమృతము
 విచ్చెను. నీకథానుధాసాగరము ఎన్నిసార్లు మధించినను భక్తులకు నమ్మ
 తమును సర్వసమృద్ధిగా విచ్చుచునేయున్నది.

కోద్రామాలాస్సకలజగతీశోభనః కాయమూర్తా
 మంద్రో హానస్సకలజగతీమోహనశ్శూర్ణగాళిః!
 పక్తజ్యోత్స్న విలసతితిరాం మాస్మధీ శ్రేయోత్రా
 స్వామిన్! ౨౨

తా. నీచూపులమాలికలు సర్వజగములకు మంగళకరములైన వం
 దిస్త. నీచిలువగవు సర్వజగమును మోహింపచేయు చూర్ణము. నీముఖకాంతి
 మన్నుచుని శైత్రయాత్రయై విసిల్లును.

శ్లో. త్వం మే మాతా భవసి జనకనద్దురుస్సౌనదోష్టా
మిత్రం విత్తం త్వమసి నకలం యన్మమ పోమహమ్
మా మాం ముఖ్య పశ్యతికృపణం నిశ్చరణ్యగ్రగణ్యం
స్వామిన్॥ ౨౩

తా. నీవే నాతల్లివి, తండ్రివి, సద్గురువు, ఉపదేశకుడవు. మిత్రుడవు, నాపర్యవసము నాపర్యప్రేమసారము నీవే, దీనుడను చిహ్నమాలినవన్న విడువకుము సామీ:

ఉద్గచ్ఛన్తిం పశుపతిముఖాన్నామవీయూషధాః॥
 పాయంపాయం గిరిపరసుతా నాస్తతన్తప్తిషుః॥
 తాదృద్భాగ్యం కథముపనఘేన్నాదృశాం దుర్భగానాం
 ప్యామిన్ ౨౪

తా. పరమేశ్వరుని ముఖమునుండి వెలువడు నీనావామామృతధారను పార్వతి నిచ్చలుపానముచేయుచు తృప్తినొందదాయెను, అట్టిభాగ్యము నా పండిభాగ్యహీనులకు ఎట్లు పొందనగును?

స్వాచ్ఛేచ్ఛితం భీమర ఇవ మే బద్ధ చాశ్శుల్కభావం
 పాదామౌఘజ్ఞే నకృదపి తవ ప్రీతినంస క్రిమేయాత్ ।
 అంతస్సాక్షిః దమయ తనిదం దుర్లమం దుర్విహరం
 స్వామిన్ ౨౭౬

తా: నాచిత్తము తుష్కమై పంచలమయినను నీపాఠశ్శ్రమమైన నొకసారియయినను వ్రాసెడిది. అట్టివిగాదు, అతి సర్వస్వమును మోసినవి మంతస్సాక్షివిగాన దానిలోకదల వెలింగి శిక్షింపుము.

శ్లో. మాయా నామ ప్రకృతిగుడితా తావకీ సర్వకర్త్రీ
 త్వత్తో నాన్యో నకలజగతీన ర్తనప్రక్రియాణామ్ |
 నాట్యాచార్యా భవతి నను సా నిర్విలిప్తః కథం స్యాః
 స్వామిన్ ౨౬

తా. మాయ యనగా నీప్రకృతి నీస్వభావము, అదియే సర్వమునకు కర్త్రీ. ఈలోకనటనలన్నిటికిని నామాయయే నాట్యాచార్య. నీస్వభావమగు మాయ నీకంటె వేరుకాజాలదు. మాయాకృతములన్నియు నీయవిగాన నీవు నిర్విల్లిప్తదపుకావునుమీ, కృతి॥ మాయాంతు ప్రకృతిం విద్యాన్తాయినంతు మహేశ్వరం—”అని. “శక్తిశక్తి మతోరభేదోపచారః” శక్తికి నాశక్తికిగల వానికిని భేదములేదు. అని న్యాయము.

వ్యాజస్తుతిః

శ్లో. తం త్వా సృష్టం చరణవతితః పార్థయామాన కో వా
 మృత్యోర్వక్తే వివశచిత్రైర్జీవిభిః కో వినోదః |
 వైషమ్యం తే ప్రకృతి సహజం మూలబీజం ప్రతీమః
 స్వామిన్ ౨౭

తా. నీసాదములవైది పుమ్ము సృజించుము అని యేజీవిఅయినా పార్థింబి యుండెనా; మృత్యుముఖములో వివశులమైపడిన మూతో నీకు వినోదమన నెట్టిది; సమానులతోనే వినోదము. నీప్రకృతిలో వైషమ్యముగలదు, అదియే సృష్టికి బీజము. విషమస్వభావముచేతనే పుమ్ము సృజించితివి. అని నింద. సత్వరజస్తమోగుణాత్మకమైన ప్రకృతి పామ్యావస్థలోనుండిన నది లయము. విషమావస్థలోనుండిన సృష్టి సృష్టిండుననితాత్పర్యము.

శ్లో॥ స్వేచ్ఛాన్యత్తిర్నిరుపధిమతిః కింబిదుద్భిన్నమోహాః
 ధన్యాస్తత్తత్పతగుణతయా జాతిరాస్తే తిరశ్చామే!
 నానాక్లేశైర్వలితలులితం మానుషం జన్మధిక్ ధిక్
 స్వామిన్ ౨౮

తా. ఓదేవా! జంతుసంతతికి స్వేచ్ఛాజీవనముగలదు. వాని బుద్ధితో
 కపటి తంత్రాదులునున్న. మోహమన్ననో యదియు నీషణ్యాత్రిము-మాకు
 పైదోషములన్నియు మారురెట్లు మితిమీరియున్నవి. సర్వక్లేశములకు భాజన
 మైన యీమానవ జన్మము ఎందులకిచ్చితివి: ఛి-

శ్లో॥ గోపీవక్షోరుహగిరితటీనిత్యనంఘర్షణాద్యా
 సాత్రాజిత్యాస్పరసుమకృతే పాదనంతాడనాద్యా!
 కాతిన్యం తే హృదయమగమన్నాధునావృజ్జహాతి
 స్వామిన్ ౨౯

తా. గోపికల స్తనములను పర్వతములమొక్క నిత్యము సంఘర్ష
 జవల్లనో లేక నాడుసత్యభామ పారిజాతకుసుమమునకై తన్నిన తావు
 వల్లనో నీహృదయము కాతిన్యము నొందినది. అది నేటికిని తొలగలేదు.
 కఠినహృదయుడవై మామొఱల నాలకింపక యున్నావు.

వక్షోభాగే న భవతి లసత్కొస్తుభో నామ రత్నం
 కాతిన్యం తే హృదయకుహరాదుద్గతం సంప్రీతిమః!
 యన్నో దీనానవరశరణాస్నేహసే సానుకమ్పః
 స్వామిన్ 30

తా. నీవక్షస్సున వ్రకాశించునది కౌస్తుభరత్నముగాదు. నీహృదయ
 ములోనుండి బయటికి వెడలివచ్చినకాతిన్యము సుహీ. అనన్యశరణుడవు

దీనులము, మమ్ము దయతోనాదరింపక యున్నావు. రణోగుణము రక్తవర్షము. చావినుండి పుట్టిన కౌతిన్యమున్నూ రక్తవర్షమే, కౌస్తుభమున్నూ అట్టిదేకాన మూర్తీభవించిన కౌతిన్యమే యుల్లేకి—

శ్లోః సైర్గుణ్యం తే శుభ్రతిషు గడితం తత్కథం తేనుకమ్పా
రక్షాయోగిః కథముపన మేత్సర్వధానిష్క్రియస్య |
తిల త్యామజ్జశిరణమగమం నిర్గుణం నిష్క్రియం చ
స్వామిన్ ౩౧

తా. నీవు నిర్గుణుడవని సర్వవేదములు హేషించును, అట్టితరి నీయెడ దయాగుణమెట్లు పొసగును. వేదము నిష్క్రియుడవనికూడ హేషించును; అట్టియెడ రక్షణక్రియ యెట్లుపొసగును, నిర్గుణుండవు విర్యయుడవు నిన్ను దయచూడు, రక్షించు, అనివేడుట మాయజ్ఞానమేయగును

ఏకాకీ సన్విహరసి మహత్కృష్టమేతత్ప్రతీచుః
జీవాన్మన్త్రి ప్రియసహచరాస్త్రుల్యయాపాః పరార్ధాన |
ప్రత్యక్షం తైర్విహర సహి తేన్యూనతా తీవతాస్యాత్
స్వామిన్ ౩౨

తా. నీవు ఏకాకీవై విహరింతువు. అది కష్టపని మారలంపు. నీకో సమావయాలు సహచరులయిన జీవులు సంఖ్యాతీతులుగలరు, వారితో ప్రత్యక్షముగా విహరింతువు. చానికే నీ సహ్యురకాదు. జీవులకు ప్రత్యక్ష దర్శనమిమ్ముని ప్రార్థన.

శ్లో. ఈవత్కృత్యా జలధిమథనే దేవతానాం హిసాహ్యం
 లక్ష్మీం రత్నం ద్వయమపహరిన్ సర్వలోకైకసారమ్|
 మాయావిత్వం ప్రథయసి జగద్వఞ్చనే సర్వథా త్వం
 స్వామిన్ 33

తా, క్షీరసముద్రమథన సమయమున దేవతలకు కొలదిగా సహాయ
 మొనరించి సర్వలోక సారమైన పరిలచ్చిని కౌస్తుభరత్నమును మెల్లగా
 నేకరించితివి. ముల్లోకములను పరిలోపేము నీమాయాశక్తి యెంతయేవి
 మెచ్చుకొనదగినది.

సర్వారంభప్రణయనవిధౌ యా క్ష చూతే విభూతిః
 సా మే తస్మైత్ క్షణమపి వశే త్వన్నియోగాద్విధేయా
 చింతాశోకా గగనకుసుమశ్రీముషా కిం న కుర్యాం
 స్వామిన్ 34

తా, సర్వకార్యములను సంతరింప సర్వసమర్థమగు నీశక్తిసంపదనీ
 యాజ్ఞచే నొక్కక్షణమైనను విధేయులై నావశమందుండినచో నీజగమున
 చింత, శోకమునువానిని నామరూపములు లేకుండచేసి యుండును. అన్ని
 శక్తులకలిగియు మమ్ము చింతాశోకములో ముంచుచున్నావు.

ఏకా పతీన్ వరమచఽలా సా ద్వితీయా చలాత్నా
 పూర్వః పుత్రీశ్చ, తిజడమతిః కామచారో ద్వితీయః|
 తేనైవాసి శ్రుతిషు గదితో నిర్మమస్యంగదూరః
 స్వామిన్ 35

తా. నీప్రథమభార్య నిరిలచ్చి వరమ చవలస్వభావముగలది, రెండవ భార్య భూమి జడత్మ, నీప్రథమపుత్రుడు చ్చిహ్మ వేద జడడు. రెండవ పుత్రుడు మన్మథుడు, కామచారి. కావుననే వేదములు నీవు విద్దులుడవు నిస్సంగుడవని హెచ్చించును.

శ్లో. అంగుల్యగైర్గణయితములం తావకీనావతారాః ।

నాలం భూమింబుభిరపి వామామకీ నావతారాః

నాయాసో మే క్వచిదసి పునర్గణ్యతే భాగ్యప్రాన్యాత్

స్వామిన్ ౩౬

తా. నీయవతారములను కొనవేళ్ళతో లెక్కింపవచ్చును. దశావతారములని యర్థము. నాయవతారములు అనగా జన్మలు భూవరాగములచే గూడ గణింపవలవికానివి. అనంతకోటి జన్మలనైతితిని, నీయవతారములను లోకము ఎలుగెత్తి పొగడుచున్నది. నిర్పాగ్యుడనగు నాయాయాసమును లెక్కించువా డొక్కడునులేడు.

అజామీశం చరితమన్మతం కిం ను వా దంతిరక్షా

కిం ద్రావన్యాస్మదసి వననై ర్మానరక్షాప్రశస్తిః ।

రక్షాదీక్షా నపది జగతాం సర్వధోద్యాపితా వా

స్వామిన్ ౩౭

తా. అజామీశుని, గణేందుని నీవు కాపాడుట అసత్యములా? దొంగివడికి చీతెల నొసంగి మానరక్షణ చేయుటకూడ నసత్యమేనా! లేక జగములను కాపాడే దీక్షావ్రతమునకు ఉద్యాపనచేసివేసితివా? రాక్షసులు చెపుదుము. మమ్మేల రక్షింపవైతివి?

శ్లో. వశ్యస్యస్తర్విహితవనతిర్వృత్తమస్మత్క్రియాణాం
యత్రే మానం భవతి నితరామంశతోంగీక్రియైవ,
సిద్ధ్యేత్తావః ఫలమవిషమంతేన సద్వాప్యసద్వా
స్వామిన్ 30

తా. నీవు మాహృదయములయందే నివసించి మేముచేయు కార్య కలాపములన్నిటిని చూచుచుండువు. ఏమియు చెప్పవు, మౌనమర్థాంగీ కారము. కావున మేము మంచిచేసినను, చెడుగుచేసినను సగపాలు ఫలము నీకందు తప్పదునుమీ! కాన మంచికే మమ్ము పోతనహం పుము.

అపన్నైస్తే యదసి వచసా నంవితిశ్రుత్య దై చాత్
దత్తం న స్వాద్యది సరభసః కణ్ఠమాకామసి త్వమ్!
నైతామితాక్షే శ్రితజనమనోభీష్టదానేషు దీక్షాం
స్వామిన్ 31

తా. అపదలకు జిక్కినవారు మొక్కులు(మొక్కి వాని చెల్లించ విచో వారీపీకలు నులిపి మొక్కులను చెల్లించచేసికొందువుకాని యాశ్రి తులకోర్కెలను నెరవేర్చుటలో నిట్టిదీక్షను చూడజాలకున్నావు,

కా తే కీడా పృక్వతివిసైశ్చేర్జీవిభిః కర్మబద్ధః
నానాయోనిస్థితిగతివశాదాత్మదుర్వాసనాఘ్నేః!
రాశీభూతైర్దివి మహిమభిస్త్వైర్విహర్తుం యతేథాః
స్వామిన్ 32

తా. మాయాశక్తిలోనై కర్మబద్ధులమయి నానాయోనులందు స్థితి గతులచే దుర్వాసనా వాసితులమయిన మావంటిజీవులతో నీకు క్రిదతగదు నీకీదత్తై మమ్ము నృజించితిగని యదితగదు, సమానులతోనే కీదతగును

కానద్యలోకమున రాశీభూతములగు సీమహిమలతో విహరింప యత్నింపకుము. “శ్రీ॥ త్రిపాదస్యామృతందివి”- ఇక జీవస్పృష్టిని మానుమని ప్రార్థన.

శ్లో. ఏకా పత్నీ తవ కిల విభో! సర్వసమ్పద్విధాత్రీ

తద్యచ్ఛాన్యా సను వసుమతీ రత్నగర్భా చ భూయః

పత్నీమూలాదుదితవిభవః కిన్ను వాదాత్మవిష్ణే

స్వామిన్ ... .. రం

తా. సీభార్యలలో నొకతె సర్వసంపదలనిచ్చు సీరిలచ్చి, రెండవది వసుమతి, రత్నగర్భయగు భూదేవి, భార్యలమూలమున వైభవమునొందిన వాడు పరులకు నేమియివ్వగలడు.

త త్తద్గాత్రాత్రవ సమభవన్పృష్ఠభూతాని సమ్యక్

విజ్ఞాయస్తే స్ఫుటగుణతయా లోకతో వేదతత్త్వ

కన్యాదక్షాత్సమభవదియం సంస్మతిర్నామభూతం

స్వామిన్ ... .. రం

తా. సీయంగములనుండియే. వేదవేదాలు గుణములుగల పృథివ్యాది పంచమహాభూతములు జనించినట్లు వేదములు లోకములు ఘోషించును. శ్రీ॥ ప్రాజ్ఞాద్వాయుర జాయత, నాభ్యుపసీదంతరిక్షం, శీర్షోద్వ్యాసృమ వర్తత, పద్భ్యం భూమిర్దికః శ్రోత్రాత్ ఇత్యాది—ఈ సంసారమును పెనుభూతము ఏ సీయంగమునుండి జన్మించినదో యెఱుంగజాలక యున్నాము.

శ్లో. కాంతామాతే కనకనిచయే కాంక్షిదీక్షాం దుగూహాం
నిర్మాయ త్వం సకలజగతాం తద్విలాసానమీయామ్
సమ్యక్ప్రశస్యన్ ప్రథయసి కథం నిష్కళం కాత్మభావం
స్వామిన్ — — — ౪౩

తా. కాంతాకనకములయందు నూహింపరాని కోర్కెను దవ్వరాని
ములకు నీవే కలిగించితివి. వాని విలాసములను అంతస్పాక్షి నీవే
చూచుచున్నావు. ఇట్టిసేపు నిష్కళంకుడవు నిర్లిప్తుడ వెట్లు కాగలవో మేము
ఊహింపజాలకున్నాము.

హవైర్పావైర్మధురలలితై శ్వేణుగ్నైరనూనైః
ముగ్ధా గోవ్యస్తవ సమభవన్ నిశ్యబాసోఽపిరీహః
సేవాతుల్యం ఫలితమనకృద్దేహి మా భూమ గోవ్యః
స్వామిన్ — — — ౪౪

తా. నీహవభావవిలాసములచేతను, నీవేగానములచేతను. ముగ్ధ
లగు గోపికలు విప్రులు నీకు దాసీలయి నిరవేక్షితో సర్వవేషలనుచేసిరి.
వేసు ముగ్ధగోపికనుకాను. సేవానురూపమయిన ఫలమునిమ్ము.

రాధాదేవ్యా అభరమధుస్సారధారాముదారాం
పాయంపాయం పునరిపి ముహుః క్షాసి మాత్రః సమిష్టః
తేనాస్మాకం వివినరుదితం ప్రార్థనాస్సౌమ్యవృత్తాః
స్వామిన్ — — — ౪౫

తా. రాధాదేవియొక్క ఆదరామృతమును త్రాగి త్రాగి సుతిలి
కటనో యంటివి. కావననే మాప్రార్థన లక్ష్యము దరణ్యురొప్పును
లగుచున్నవి, వినవు. కాపాడవు.

శ్లో. ఉచ్చైర్నిన్దాం సదసి కలయన్ చేదిరాడాప ముక్తిం
స్తాపంస్తాపం మధురవచనైర్గుక్తిమాపుః క్తిలై కే
కర్తుం నిన్దాం స్తుతిమపి తథా నాహమత్యన్తమీశే
స్వామిన్ ————— ౪౬

తా. శిశుపాలుడు తుదిముట్ట సభలో విన్ను నిందించి ముక్తి నొం
దెను. మహర్షులు ప్రియవచనములతో విన్ను స్తుతించి ముక్తినిగైకొనిరి.
అట్లు నిందాస్తుతులను చేయ శక్తుడనుకొను. నాగతియేమి?

తత్తే చిత్తం విషమయభూత్పూతనాస్తస్యపానాత్
తాదృశ్యాసీత్తవ తనులతా శేషపూత్కారవృత్తిః,
అంతర్నాంతః ప్రసృమరవిషో నామృతం దాతుమీష్టే
స్వామిన్ ౪౭

తా. పూతన విషముతోనిండిన స్తస్యమును తాగిగుటచే నీచునన్ను
విషపూరితమాయెను. నీకు శయ్యయగు శేషుని పూత్కారవిషవాయువుల
నిత్యసంపర్కముచే నీశరీరమున్నూ విషపూరితమయ్యె. ఇట్లు లోను బయ
టను విషమయుడగువాడు అమృతమును=సుధను= మోక్షము నెట్లు ఈ
గలవాడు? విషమయుడు విషపరిమలనే యిచ్చును.

అజ్ఞాదజ్ఞాత్పమజని తవ శ్రీవతే! పశ్చాబాణః
సర్వా సృష్టిస్తదనుసరణాత్పర్యసంక్షోభమేతి,
తస్మాదేనాం విపదముచితం నిర్విషాం తే విధాతుం
స్వామిన్ ————— ౪౮

తా. నీయంగప్రకృత్యంగములనుండియే మన్మథుడు ఆన్మించినాడు-
నీవుతుడు. వాని ప్రభావముననే లోకము సర్వదా క్షోభములలో మునిగి

తేలుచున్నది. కామమే సర్వక్షోభలకు మూలకందము. కామజనకుడవగు నీవే యీ యాపదను తొలగించుట సముచితము. ఎవరితప్పును వారే దిద్దు కొనవలయునుగదా!

శ్లో. సర్వాక్ లోకాన్ నయనయుగలీమీలనోస్మీలనాభ్యాం
హస్తం స్ర్పిష్టం ప్రభవసి విభో! కర్మణాం మామకానామ్
మూలచ్ఛేదే ప్రభవసి న కిం మాయయా మా రమస్య
స్వామిన్ ————— ౪౯

తా. నీకనురెప్ప తెరిచినంతనె జగముల సృష్టియగును. మూసి వంతనె లయము అగును. అట్టియనంతకత్తిగల నీవు మాప్రారబ్ధాదికరతలను నశింపజేసి ముక్తి నొసంగజాలవా? నమ్మువారెవరు? సాకులుచెప్పుకు. ఈ మాయానాటకమును కట్టిపెట్టుము.

యావద్భక్తిః పరిణతిమియాత్రావదాచారబంధః
యానోరంతర్విలసతిరసాస్వాదసంజాతమో దే
కా నామాస్థా విగళితరసోద్దీపనాది ప్రబంధే
స్వామిన్ ౫౦

తా. భక్తి నీయెడ పూర్ణపరిపాకమును నొందువరకును జాతి మత కులతత్వాచారాదుల నిర్బంధముండును. విదవ నెవసరముండదు. యువతీ యువకులు రసాభ్యంతరులగుతరి సుదీపనవిభావాదుల ప్రసక్తి యుండ బోదుగదా !

త్యక్త్వా మంగామపి సహచరీం సంవసన్నదిగ్దుగ్ధే
మాయా వేషేర్దనమచికలం సర్వథా సంచినోషి ।

కిం తైర్నైర్గుదితవిభవై స్తావదేకాకినస్తే

స్వామిన్ ... .. గృ

తా. ప్రియనహచరియగు మంగమృదుగూడ దూరమునందే నిలిచిపోయియున్నను నిపించుచు పెక్కుమాయవేనములను వేయుచు షష్కలముగా ధనమును సంపాదించుచున్నావు. ఏకాకివగు నీకీ ధనరాసులచే నేమిప్రయోజనమో యెఱుంగరాదు.

శ్లో. అభ్యాసోఽయం కథనుపగమేత్ కుఞ్చికా తే కరాగ్రే
చూయా నామ ప్రథితవిభవా గూవరుద్రాస్తిమియాత్ |
వాతే వాతి ప్రచురవిధయా పత్రకంపో న కిం స్యాత్
స్వామిన్ ... .. గృ

తా. ఓఐందరిజాలికుడా ! నీదేతిలో మాయయను నెమలివును. చిక యాడునంతపరకు మాకు ఈ శరీరమే నేను అనువట్టి యర్థంబుఁబొంది తొలగదు. వాయువు వీచునంతపరకు ఆకులు కదలక మానవు. మాశరీరాత్మభ్రాంతియె యవిద్య. దానికి నీవేకారణము.

పూజామిష్టాం తవ చరణమోర్చితాం క్షాళయేత్సా
తత్రోద్భూతా దివిజతటిసీ తేన నార్పా స్థిరా స్యాత్ |
హేయామన్మద్గురితవటలీం క్షాళనాయార్చయామః |
స్వామిన్ ... .. గృ

తా. మేము ప్రీతితో నీపాదములయం దర్పించిన పూజాద్రవ్యములను నీపాదములయందు జమ్మించిన గంగవేనువెంటనే కడిగివేయును. దీక్షాలమైన మాపూజ నిమిషజాలదు. కావున త్యాజ్యమైన పాపములనే నీపాదముల వర్పింతుము. వాని జ్ఞాన మాకు వభీష్టమేకదా.

శ్లో. తత్తే నామ శ్రవణమధురం త్వత్కథా సాధవృష్టిః
సా తే చింతాప్రమదరసఝరీ యత్స్వ దీయం ప్రియంతతో
హాలశ్వాలా భవతి నితరాం తావత్ విస్మృతిరన్యః
స్వామిన్ ... .. గీర

తా. నీనామ, శ్రవణమంగళము, నీకథ, యమృతవృష్టి. నీచింతన
యానందరసప్రవాహమే, నీయది స్వయము ప్రియమే. కాని విన్ను మఱి
చుటమాత్రమే హాలహాలవిషజ్వాలయగునుసామీ

యాచే భవ్యాం గళితరజసం వృత్తిమన్యాజరన్యాం
సాన్యస్థారాం కరుణనుభయా స్థానితామస్తమోహామ్
యద్వా తిద్వా భవతు జననం యత్ర కుత్రాపి యకానా
స్వామిన్ || ... .. గీగీ

తా. ఓనాథా! రజస్తమోగణనంబంధములేనిదియు, విష్క-పటమును
నర్వత్సామ్యధామమువే విరాజిల్లునదియును, కయయను నమృతధారచే
తడవబడినదియు, దానిప్రాయములయందు మోహము లేనట్టిదియునగు,
నొక రమ్యమైన మనోవృత్తిని మాత్రము నాకు ప్రసాదింపుము. నీచిత్త
మువచ్చినతావున, నీపడచిచ్చిన యోనిముండు. నీకు తోచిన విధమున, నాకు
జన్మము విఘ్నము. దానిరై నిన్ను నెన్నడు వేదంబను,

నిశ్శేషం వా సకలజగతీం మోహయిష్యన్ విలాసైః
మోహిన్యాసీన్నగురలలితైః స్థాన్యమప్యకృషస్త్యమ్
మాయాజలేతివ స చ పతేత్ కో ను జన్తున్నచేతాః
స్వామిన్ ... .. గీజ

తా. నీవిలాసములచే మిగులులేకుండ సర్వమును మోహింపజేయ నెంచి మోహినీరూపమునుదాల్చి స్థాణువును = ఈశ్వరుని = మొరడును గూడ నాకర్షించితివి. నీమాయయను వలలో నచేతనుడెప్పుడు చిక్కఁడు; పరమేశ్వరునికే నీమాయ దాటకక్కముకానిది. మాగతి తడవనేల? నీమాయను నీవే యవసంహరింపవలయును.

శ్లో. పాణఃపున్యాశ్శృణసి బలిన్ ధ్వానితౌ వాపి భూయః
దేవ్యా లక్ష్మ్యా కరసంసిజైర్మర్చితౌ వాపి సమ్యక్ ।
శ్రీపాదౌ తే స చ విజహతః పజ్జుజాతానురక్తం
స్వామిన్ ౫౭

తా. బలివక్రవర్తిచే సభలో చక్కగా కడుగబడినను లక్ష్మిచే నిత్యము మర్చితములైనను నీ శ్రీపాదములు బురదసంబంధమును వీడవు. పద్మరాగమును విడువవు. అని స్తుతి.

న్నేహేనాక్తం చతుకలయోద్వర్తితం మోహచూర్ణైః
భక్త్యా ధౌతం నపది కలయక్ త్వం శుచిం సంవిధాస్యే ।
హృత్ప్రేతం మే ప్రకృతిమలిన్! నీతివృత్త్యాధిరోహ
స్వామిన్ ౫౮

తా. ఓసామీ! నీవు ప్రకృతిసంబంధమున ములినుడవు. సంతనము తో నాహృదయమును పీతము నధిష్ఠింపుము. నాన్నేహమును తైలముచేత తలయంటెదను. మోహమును చూర్ణముచే నలుగుపెద్దెదను. భక్తియను గంగచే తానమాడించి నిన్ను శుచిగా చేయుదును. ఈశ్వరుడు ప్రకృతి మలినుడు. జీవుడు అవిద్యామలినుడని శాస్త్రసంప్రదాయము. వానిమాలి న్యము తొలగినజీవుని మాలిన్యమును తొలగి తరించును.

అవతారప్రశంసా

శ్లో. పారావారప్రకటితపరిచ్ఛిన్న ముద్రే నముద్రే
 కీర్త్యక్రీతిస్తవ విహారతో మత్య్యరూపేణ జజ్ఞే
 మోహాన్ధా శ్రీ విహర సతతం సాస్య పారం న చాన్యత్
 స్వామిన్ ... ..

తా. నీవు లక్షయోజనములు పరిమితిగల మత్య్యరూపివై విహరించుటకు రెండు ఒడ్డులచుట్టనున్న సముద్రము సరిపడలేదు. దాని నీకు జలవిహారప్రీతి నెరజిరలేదు. నామోహమును సముద్రమునకు పారానారములు రెండునులేవు. నీచిత్తానుసారము శరీరమునుపెంచి విహరింపుము. నీదిక్కున నామోహము ప్రసరించుగాకయని ప్రార్థన.

కూర్మో భూత్వా జలధిమధనే ధారయన్మందరాద్గిం
 సర్వభౌఖ్యం గిరిధర ఇతి ఖ్యాతి మశ్యంత కేషి ।
 రోష్ట్రామృగైర్ద్వరిశుకుధరాన్ విభ్రతాం నో స క్షిప్త
 స్వామిన్ ౬౦

తా. క్షీరసముద్రముధనసమయమున మందరపర్వతమును మూపున దాల్చి లోకమందరికీ గౌరవపడవు అను మహాఖ్యాతిని బడసితివి. నేనువ్రతి రోమకూసముచే నొక్కొక్కతరగతి మహాపాపమును పర్వతమును ధరింతును. ఎవ్వరును పొగడరు.

మగ్నానుభౌ భవముదహరః క్రోడరూపం దధానః
 సంసారాన్తా సతతపతితాన్ కిన్ను నాలంబనే నః ।

తేన వ్యక్తా నను వసుకుతీ వ్యక్తేవ విక్రియా తే

స్వామిన్ ౬౦

తా. నముద్రముతో మునిగిన భూమి ముగ్ధునిచుట్టలై వరాహ రూపముదాల్చితివి. సంసారసముద్రముతో నిత్యము మునిగిననుమ్ము ముద్దరింపనణుమాత్రము హస్తానలంబుగా నీచువు దీరిచే వసుకుతి రత్న గర్భయగు భూదేవి విక్రియమైనట్లు చదివెనుచును మేము కాకాల మిగవా. వసు=జలము = ధనము=వసుకుతియన నీచుగలది, ధనముగలది యని రెండర్థములు.

శ్లో. అంతస్సాక్షిన్! తన త్వా నవిధే నశిన్ తాత్మ ప్రభావా

నంతశ్చత్త్రన్ శిశిజనతేర్నాని భేత్తుం ప్రసక్తా

ఏకం భిత్వా నృహరినపుషా నిన్న నామ ప్రతిష్ఠా

స్వామిన్ ౬౧

తా. నీవు అంతస్సాక్షిని. నీచెంతనే మారామతోగిదిచి తవులు విచ్చలు విజృంభించుచున్నారు. వారిని భేదించ నణుమాత్రము చుత్తుంపవు పెద్దయట్టహాసముతో నృసింహావతారమునెత్తి యొక హిరణ్యచిశివుని చేడిందిన నేమిప్రతిష్ఠ నీకబ్బును:

భిక్షావృత్తౌ పరమపుకవ! స్వావ్యసీహా దుహహా

మామాశ్రిత్య ప్రచరి, సహతం తేన తేఽభీష్టసిద్ధిః

కుఞ్జో భూత్వా ఒలిమఖమగా, నావ్యభూదిష్టసిద్ధిః

స్వామిన్ ౬౨

తా. ఒకావసరూపా! నీకు బిచ్చమెత్తుటయందే లోక్క యుగయుగం జేసేవి నన్ను నంటి సంపదించుము, నీలోక్కలు ఫలించును. ముష్టివిద్యతో

మేము ఆరికేరినవారము. తొల్లి దిలివి మూడడుగులు యాచించితివి. రెం
దడుగులు మేరయే లభించెను. నీకోర్కె పూర్తికాలేదు. కాన మావలె
ముష్టివిద్యయందు నీకు చాతుర్యము చాలదు.

రామో భూత్యా పరశువరుషాం వృత్తిమాశ్రిత్యదూరా
ద్యామేర్భాగాజ్జలధిజతరం సాధు నిష్క్రాశితోఽసి
భక్తోపేక్షా పరమపరుషా వృత్తిరిశ్యేవ విధి

స్వామిన్ ౬౪

తా. పరశురాముడవై పరశువును చేబట్టి ఇరువదియొకసార్లు క్షత్త్రి
యులను వధించి పారుష్యమునుజూపితివి. అందుననే భూభాగమునుండి
సముద్రములోనికి వెడలగొట్టబడితివి. భక్తులమగు మమ్ముపేక్షించుట యం
తకంటెను పరుషవృత్తియని తలపోయుము.

ప్రాజ్యే రాజ్యే పరమగహనే దణ్డకాయాం నివాసః
తుల్యప్రీత్యా యది సమభవత్సార్యసంశపృదీపః
చిత్తారణ్యే కిమితి న వసేర్మామకీనే నిమేషమ్

స్వామిన్ ౬౫

తా. ఓరామచంద్రా! వికాలమగు కోసలరాజ్యమునందును దండకా
రణ్యమునందును నివసించుటలో నీకుప్రీతి. సమానమేయందురు. అది నిజ
మగుచో నాచిత్తమనుపరణ్యములో నిమేషకాలమయినను నివసించ నేల
యిచ్చగించవు? నాచిత్తములో నివసించ విచ్చగింతువేని నీదండకారణ్య
వాసమును లోకము నమ్మునుజూపి—

రామాంశేన ప్రథయసి ముహుర్కద్యపానానువక్త్రం

కృష్ణాంశేన ప్రథయసి ముహుర్జారతాం చోరతాం చ

కోవాక్షేపః సకలజగతామేకనాథస్య తే స్యాత్

స్వామిన్ ౬౬

తా. బలరాముడవై మితిమీరి తాగిగుడుచు-కృష్ణష్టావతారమున జార
చోర శిఖామణివి. సర్వలోకములకు నీవు ఏకైకనాథుడవు. నిన్ను నాక్షే
పించగలవాడెవ్వడు? అని నింద. సర్వవస్తువులను దహించు నగ్నికివలెను
సర్వత్రవీచు వాయువుకువలెను. మంచిచెడుగుల విభాగము నీకు లేదని
సత్యార్థము.

బౌద్ధో ధర్మః ప్రచురవిధయా కిన్న భోగానుభూతిః

కిం వా మానసం సకలజగతి ప్రాజ్యసంతాపమగ్నే ।

నైతద్వ్యక్తం సకలజగతామేకనాథస్య తే స్యాత్

స్వామిన్ ౬౭

తా. సకలజగత్తు నేడు ఘోరతరసంతాపములో మునిగియున్నది.
జగములకు నీవు ఏకైకనాథుడవు. భోగముల ననుభవించుచు మోస
ముద్రలో మెలంగుట బౌద్ధధర్మముగాదు. సర్వభూతములను పరమకరుణతో
కాపాడుటయే బుద్ధధర్మము.

సర్వాం సృష్టిం ప్రళమితకథాం కల్కిరూపేణ కర్తుం

సంసాద్యేతే పరమవిషమే క్రౌర్యసర్వాభిసారే

కిం వా యత్నస్యవది క్రియతే పూర్వవన్నాసి గమ్యః

స్వామిన్ ౬౮

తా. సర్వసృష్టిని ఏకకాలమున సంహరించుటకు మహాకృర్య
లాః సంపాదించవలయునుగదా! అందుకై నేటినుండి ప్రయత్నమును
చేయుచుంటివికాబోలు, మేము ఎంతస్పృహించినా పూర్వమువలె ఉలుకపె
నకుకనము.

యావద్వాణీ ప్రసరతితరాం తావతా నిన్దితోఽభూః

నిన్దాస్తుతోర్న కేమపి భిదా సర్వసత్తాత్మనస్తే।

నిన్దాశోషాః స్తుతిరపి గుణాస్వక్తి సర్వం త్వమేవ

స్వామిన్ ౧౯

తా. నావలకు ఎంతసరకు వ్యసరించునో అంతవరకు నిన్ను
విందించితిని, సర్వసత్తాత్వరూపియగు నీకు విందయు స్తుతియు నొక్కటె-
వింద దోషములను చూపును. స్తుతి గుణములనుజూపును, గుణదోషములు
రెండును న్నిస్సదృశములే. నీవు కాన్పి యెద్దియును జగమున లేదు. కాన
నిన్ను విందించినా స్తుతించినా, మాకు సమానమే. సర్వము నీవే యను
బుద్ధినిమాత్రము విలుపుము.

మూర్తా శ్యామా దరవిహసితే పాణ్డువర్ణాభిరామా

కింబిద్రీక్తా నయనయుగలే వార్ధికన్యామరక్తా।

కాచిద్వ్యక్తిస్సరసమధురా వన్నిధతాం మదన్తః

స్వామిన్ — — — ౨౦

తా. శరీరమున నల్లనిదియు, చిఱునగవున తెల్లనిదియు, నేత్రాంత
ముల నెఱ్ఱనిదియును మహాలక్ష్మియందుననురక్తమును, సరసమును
మధురమునగు వ్యక్తి నాయంతరంగమున సర్వదా సన్నిధిని చేయుగాత.

నైఃః పక్షస్సకలసుగమస్తాదృశో నాయకో వా

వైరాయస్తే పృథికలమహో నాయకాస్సార్థలోలాః

నకో నాథస్త్వమసి జగతాం దేహి నస్సామ్యబుద్ధిమ్

స్వామిన్ — — — ౨౧

తా. సర్వజనులకు పొందదగిన వక్షముగాని అట్టినాయకుడుగా కావరాదు. నాయకులు స్వార్థలోలురై ప్రతిక్షణము తమలోతాము కి హించుచున్నారు. సర్వజగుంబులకు వీవాక్కడవే నాథుడవు. అందఱకోస సామ్యబుద్ధిని ప్రసాదింపుము.

ఏకచ్ఛత్రాం కలిరధికృతిం సర్వతస్సంప్రీయజ్ఞే-
ధర్మః క్షీణః ప్రకృతికృషణో యత్ర కుత్రాపి లీనః |
తద్వ్యుజ్జీహాః పునరపి విభో! ధర్మరక్షార్థ మూరాత్
స్వామిన్

తా. కలిపురుషుడు అంతటను ఏకచక్రధివత్కమును చలాయించుచున్నాడు. ధర్మము కృశించి స్వభావదీనమై యెచటనో దాగియున్నది. ప్రభో! ధర్మరక్షణకై తిరిగి యుద్వేగింపుము. “ధర్మసంరక్షణార్థాయ సంభవామి యుగేయుగే” అను ప్రతిజ్ఞ సంపాదింపుము.

తావైస్తప్తా నకలధరణీ వహ్నినా వేల్లితేన
స్వస్థా జన్తుః క్వచిదపి పునర్న్యత్యేతే నైవ లోకే |
కాలాంభోదస్సమయ ఇతి తే ముచ్చ కారుణ్యధారాః
స్వామిన్

29

తా. ఈ సర్వభూమి అగ్నిచుట్టు అలమికోనినట్లు తాపతప్తమైపో నుఖించుప్రాణి యెచటను గావరాదు. వర్షకాలమేమియువలె నీకరుణావృత ధారల వంతట వర్షింపుము. మమ్ము దయచూడుము. తాపకాంతిచేయును

శిష్టాచారాః పరముపరతాస్సేవకత్వానురోధాత్
సంసారోఽసౌ వ్యథయతి ముహున్సర్వసాపానుబంధీ |
అత్యానన్నా నపదిచరమా సా దత్తా లింకరోమి
స్వామిన్

30

తా. నేవవృత్తిమూలమున శిష్టాచారములన్నియు నడుగంటివని, సర్వపాపములకు పుట్టినిల్లగు సంసారము పీడించుచున్నది. చివరదశ నమి పించినది. చేయుటకు నేదియు గానరాదు. ఈ సంసారమును తరించుటకు నేమిచేయించెదవో నీదేభారము.

అస్త ర్భేదాః పరమగహనాః పాల్యతత్పాలకానాం
రాజ్ఞామస్తఃకలహశిఖినో ధూప్యమానాన్పమంతాత్ ।
దాసీభూతా భరతజననీ యాచతే త్వాం శరణ్యం
స్వామిన్ ... — — ౭౫

తా. ప్రజలకు ప్రభువులకు లోలోన విభేదములు పెచ్చుపెరుగు చున్నవి. రాజులలో కలహాగ్నులు రవులుకొనుచున్నవి. భారతభూమి దాసియై కుందుచున్నది. నిన్ను రక్షణ వేడుచున్నది.

నాన్యన్యాచే వుసరపి భవో మానుషో మే యదిస్యాత్
గాతుం గీతిస్సౌనకవి తా సౌహృదం సర్వగామి ।
మోహవేశస్తవచరణమూరస్తు ని త్యానసాయః
స్వామిన్ ౭౬

తా. నాకు ఒరిగి మనుష్యజన్మము ప్రసాదించువేని యికరములైన ధనధాన్యాదులను యాచింపను నీనామగానము. సరసమగుకవిత, అంతట సుహృద్భావము నీపాదములయందు సంతతమోహమునుమాత్రమే ప్రసా దించవేడుదును,

శాకాశానో భవతు యదివా క్షున్నివృత్తై యవాగూః
యాచ్ఛాలభ్యాదమృతకబళాత్స్వాదురేవ త్రివారమ్!

ఆగర్భాన్నే పరిహర ముహుస్సంచితాం దైన్యరాః

స్వామిన్ — — — 22

తా. అడుగుకొనితిను సమృతకణకముకంటె గండియైవను కాక
హారమైననుమేలు. వుట్టినదిమొదలు నిచ్చలుపెరుగు నాదైన్యరాని పు
హరింపుము.

తృష్ణా ఘోరా యది నువిజితా కిన్న నామాజితం స్యాత్

ప్రీత్యార్థం వా యది చహృదయం కుత్ర వాన్యత్ర నాకః

నామాస్వాదే తవ యది గుచిః శాను మాక్తిర్వరాటో

స్వామిన్ — — — 23

తా. ఒకతృష్ణను జయింతుమేని యిక జయింపరాని దెద్దియును
లేదు, సర్వమును జయించినట్లే. హృదయము సర్వత్ర ప్రేమతో పొంగి
పొరలెనేని స్వర్గముని వేరొకచోటలేదు. తనహృదయమే స్వర్గమును
నిచ్చును. వీరినామామృతము నాస్వాదంప రుచిగలిగెనేని ముక్తియనునది
యొకగుర్తిగవ్వవిలువ చేయదునుమీ.

యద్యత్పుణ్యం సకలనిగమే సర్వతీర్థేషు వా స్యాత్

తత్రత్సర్వం సకృదపి భవన్నామపారాయణా త్స్వాత్ ।

తన్నే జహ్వ పిబతు భవతో నామవీయాషధారాం

స్వామిన్ — — — 24

తా. సర్వవేదపారాయణయందు నేపుణ్యములుగలవో, సర్వతీర్థవే
పయందు నేపుణ్యములు గలవో యాయాపుణ్యములు నీనామపారాయ
ణతో నిమిదియున్నవి. కాన నోదేవా! నానాక సర్వదా నీనామామృత
మును పానముచేయుదునుగాత—

నద్యాస్త్రీరే సరసవసతిస్సాధుభిర్నిత్యగోష్ఠీ
విద్యాసక్లో జతరశిఖనస్తావశాన్తిర్యథాన్యాత్ |
తావద్యాచే కరుణజలధే! సా హి మే నాకసమ్పత్
స్వామిన్ — — — ౮౦

తా. నదీతీరమున చక్కనినివాసము, సజ్జనులతో ప్రసంగము, విద్యావ్యాసంగము కడుపుమంట చల్లారునంత యన్నమును ప్రసాదించువేది యదియే నాకు స్వర్గసుఖము, ఇతరమును కోరను.

విదంవర్యం నిగమవచసా మిన్దుచూడాబ్జయోనోఽః
ధౌరంధుర్యం విహితనిజవదనముద్యోగనిర్వాహణాయ,
సారంవర్యం శ్రితజనతతేన త్వత్పదాబ్జం ప్రవక్ష్యే
స్వామిన్ — — — ౮౧

తా. వేదవాక్కులకు తాత్పర్యభూతమును శివునకు బ్రహ్మకు తమ తమ యుద్యోగములను నిర్వహించుటకు భారవాహియును, విజభక్తులకు వంశవరంవరాగతమునగు నీపాదపద్మమును శరణువేడెదను.

బాల్యం తావద్విగలితమభూద్యౌవనం చాపి లీనం
కౌమారం చ ప్రచలితమభూద్వృద్ధతా వృద్ధిమేతి |
నైవ శ్రాన్తిం వితరసి విభో! కింప్రదేతావతాపి
స్వామిన్ — — — ౮౨

తా. నాబాల్యదశ జూరినది, యౌవనము అణగిపోయినది, కౌమార దశయు చరించినది, వృద్ధత్వము పెచ్చుపెరుగుచున్నది, నేటికిని ఏకాగ్రత లేదు, నీరము

దేవాన్మస్తు ప్రియితఫలదాః పార్థివ మనాశ్చిరాయ
 పార్థివో దేవస్త్వమసి జగత్తాం భుక్తిముక్తిదాతా
 చిన్తామాత్రాద్వితరసి మహాదర్శనం దేవదేవ

స్వామిన్

౮౩

తా. చింతలము ప్రార్థించగా పరిమితఫలమునిచ్చు దేవతలు పలు
 పురుగులు. వారిని ప్రార్థించినెలఁ జింతలును భుక్తినిముక్తిని ప్రసా
 దించు నీవాక్కడవే ప్రార్థింపదగినవాడవు. చక్కగా చింతించిననే
 ప్రత్యక్షదర్శనమునిత్తువు. ఏమిష్టిప్రసన్నతః

కత్యాసన్వా జగతి పితః కత్యభూషణ్ గృహిణ్యః
 పుత్రాః పౌత్రాః కతికతి గతా నాస్తి సంఖ్యా హి తేమామ్
 తత్రాన్యత్ర ప్రసరితి పునర్లోహ ఏష ప్రభూతః

స్వామిన్

...

...

...

౮౪

తా. ఎందరో తల్లులు, తండ్రిలు, భార్యలు, పుత్రపౌత్రులు
 గతించిరి. వారీసంఖ్యకు మేరలేదు, నామోహము పైపెచ్చు ఇతరత్రాకూడ
 ప్రసరించుచున్నది. దానినణచుము.

ఆరామే నా సభగవవనే దేవతామద్దిరే వా
 నద్వాస్తీరే సుభగవ్రులినే సుస్థిహో నిర్వికల్పః—
 భ్యాతుం చిత్తే తవ వదయుగీం దేహి పూర్ణావకాశం

స్వామిన్

...

...

...

౮౫

తా. మెల్లని గాలివీచుకోటయందుగాని, దేవాలయమందుగాని, చుం
 చీయింపక తిన్నెలతో నొప్పు నదీతీరమందుగాని స్థిరముగా కూర్చో

శ్లో. యత్రే ప్రేయః యదపి మను వా తద్ధి దేయం (వభోస్తే
 నోత్పత్యాయి పృథమగదితం తేన దేయం ద్వితీయమ్ |
 నైజాశంతాం చిరమువచితామర్పణామి పృతీద
 స్వామిన్ ౮౬

తా. నీకు ప్రియమైన వస్తువునుగాని నాకు ప్రియమైనవస్తువును
 గాని నీకు సమర్పించుట పాడి. నీకు ప్రియమెద్దియోనేనెఱుంగను.
 నాకిష్టమైన నాలో పుట్టలు బలిసియున్నది నాయహంకారము. దానినే నీకు
 సమర్పించుకొందును. వ్రసన్నుడవు కమ్ము. దానిచే నిరువురకు నన్వే
 తము సిద్ధించునుగదా.

ప్రేయాన్ సర్వప్రియతరసతీపుత్రీవిత్తాదికేభ్యః
 శ్రేయాన్ సర్వప్రియతరఫలప్రాప్తకేభ్యస్సురేభ్యః |
 త్వం మే నిత్యం భవసిభగవత్ ప్రేమసారావతార!
 స్వామిన్ ౮౭

తా. నాకత్యస్త ప్రియతరములయిన దారపుత్రీ విత్తాదులకంటె
 నీవే ప్రియతముడవు. అతీష్టఫలములవిచ్చు విందాదిదేవతలకంటె నీవే
 శ్రేష్ఠుడవు. నీవేసర్వప్రేమావతారుడవు. నిన్నే ప్రేమింతును. భజింతును

యేషాం చిత్తే నదయహృదయా వృత్తయస్సంబలస్తే
 యేషాం వాచో విషయనిచుభాస్వత్కథా గంధలిప్తాః
 నిత్యం తైర్మే భవతు మధురాసజ్జతి స్వత్ప్రసాదాత్
 స్వామిన్ ౮౮

తా. ఎవరిహృదయములందు కరుణామయములగు వృత్తులు తాండ
 వించునో; ఎవరిపలుకులు విషయమునంటి నీకథావ్రసంగములకో పరిమ
 శించునో వారితో నిత్యము నాకు సంగతికలుగువట్లు వ్రసాదింపుము.

శ్లో. కారుణ్యంతే జగతి విదళం ప్రార్థ్యమానోఽపి శశ్వత్
నాలమ్భం మే వితరసి యతః కర్మణాం పృక్వనానామ్
ఘోరాం మన్యేవరిణతి దళాం నాస్తి శే క్రూర్యలేః
స్వామిన్ ————— ౪౯

తా. నీకారుణ్యము సర్వలోక విదితము. ఎంతవేడినను నాకునాం
బము నీయకున్నావు. నాపురాతనకర్మల ఘోరపరిణామమునియే భావించున
నీయెడ క్రూర్యము లేకమునులేదు.

సర్వత్రాసి త్వమసి సకలం నైవశ్చిత్త్వదస్యత్
నాక్షాత్కర్తుం నభవసి తథాశ్వత్సో జీవకోట్యా
కాసా మాయా తవబల జగద్ధర్మభావ్యాంతరాధా
స్వామిన్ ————— ౫౦

తా. స్వామీ! నీవు అంతట నిండియుండువు. అంతయు నీవే. నీవు
కానివస్తువు ఎద్దియులేదు. అయినను జీవకోట నిను కనుగొనజాల
యున్నది. నీమాయయొక్క యంతరార్థము ఏరికివి నూహింప శక్యము
కాకయున్నది. ఏమి వింత?

కాలాగ్నేర్యా జతరకుహరామృత్యుదంష్ట్రాన్తరాళాత్
యగ్వాహలాదుదభవనసౌ సంస్మృతిర్హరయాపా
వీతన్నామస్మృతిరపి మహాఘోరనంతాపజంక్షనా?
స్వామిన్ ————— ౫౧

తా. ప్రళయకాలాన్ని గర్భకుహరమునుంగి యుద్భవించినదో లేక
మృత్యువుయొక్క కోటలనడుమనుండి జన్మించినదో లేక హలాహల
శ్లోలనుండి యావిర్భవించినదో ఈ ఘోరరూపమైన నంసారము. నీవి

నామమును స్మరించినంతమాత్రముననే ఘోరనంతాపము అలముకొనును, అంతకుమించి మెలంగుదును,

శ్లో. ఆకౌమారం తవపదయుగీం సర్వదా సంస్మరామః
 ప్రిణోత్కాన్తిప్రచలితమహావేదనానన్నివృత్తైః।
 శశ్వచ్ఛాన్తిం వితరసి నహి నాస్తి మే తత్ర లోభః
 స్వామిన్ — — — ౯౨

తా. నాకు జన్మింపగలిగినది మొదలు నీపాదపద్మములను సర్వదా అనాయాసమరణతై చింతింతును. ముక్తివి ప్రసాదించుము; లేక మానుము. నాకు దావిపై లోభములేదు. ఈగండము తప్పిననదియే నాపల్ల మహాఫలము.

హృత్ప్రేతాగ్రే వినయవలితే భక్తిసామ్రాజ్యలక్ష్మీ
 నానాహాహం విహితవిధిభిః పూజయన్నస్తమోహః।
 కీడామ్యాహా! ప్రమదరసర్పరే మజ్జనోన్మజ్జనాభ్యాం
 స్వామిన్ — — — ౯౩

తా. మంచి నడువడితో కొలుపుదీర్చిన నాహృదయవీరాగ్రభాగమున నీదరణసరోజ భక్తి సామ్రాజ్యలక్ష్మీ నానాహామముచేసి, యితావిధిగా పూజయినన్ని మోహమునువీడి యానందరస ప్రవాహములో మునిగి తేలుచు గ్రదింతును స్వామీ.

దివ్యాదివ్యవధితవిభవోద్భాసిభిస్తేనతారైః
 బోధాయంతాం శమితకలుషైః కాచస ప్రీతి గాన్తీ!
 గోపీజారే మధురలలితే బర్హిబర్హావతంసే
 స్వామిన్ — — — ౯౪

తా. దివ్యములు మానుషములగు ప్రభావములచే నొప్పుపవియును పాపకాన్తిని చేయునవియగు నీయవతారవిశేషములు పెక్కులు ప్రభావముగత. నెమలిపించమునుదాల్చి మధురవిలాసములచే నెనలారు గోప జాతునియందు నొకవంతప్రీతిగలదు, లోకము వింతవింత రుచులు గలదిగదా.

శ్లో. జేజీయన్తాం కరుణారసర్పురీస్లావితాస్తే కటాక్షాః,

లక్ష్మీలీలావిలసనరసాన్వాదనిత్యప్రమత్తాః |

లోక శ్రేణీనమననకలానస్తతారబ్ధదీక్షాః

స్వామిన్ ...

తా. సిరి లచ్చి లీలావిలాసరసముల నాన్వాదించి మత్తెల్లనవియును. లోకశ్రేణులను రక్షింప బద్ధకంకణములును, కరుణారసముచే పొంగి పొరలునవియునగు నీకటాక్షములు లోకోత్తరముగా జయించునుగాత.

ఓంకారాస్తర్విరచితపదాం తావకీం మూర్తిమిస్థాం

ధ్యాయంధ్యాయం సకలజగతీనిర్విశేషాత్కూహాసం!

సంసారాల్లిం నవది తరసా తర్తుమీశే వరేశ!

స్వామిన్ ...

తా. ప్రభావములోన వెలుంగునదియును || సర్వప్రపంపు సృష్టిస్వరూపమును మాకునిష్ఠమునునగు నీదివ్యమూర్తిని పలుసారులు ద్యానించి వెన వెంటనే వడిగా నీసంసారసాగరమును దాటుచున్నాను.

అత్మారామం సకలజగతీబోధన గ్వాభిసారం

శ్యాతిశ్చాన్తం నిగమవచసామస్తగున్యోశ మానవే |

భూమాద్వైతం జగదుపశమం చిన్తాయామశ్శివంత్యాం

స్వామిన్ ...

తా. అత్మరాముడవు సర్వజ్ఞానరూపుడవు. బోధిత్వముడవు శాస్త్ర
దవు ఉపనిషద్వార్తములలోన ప్రకాశించువాడవు కేవల ద్వైత స్వరూపుడవు
సర్వవ్రపంచా స్థమయుడవు సర్వమంగళుడవునైన నిన్ను చింతించువారము.

శ్లో. మాతా పితౌ) వ్రయశచరిత్రైర్బాంధవై క్లే పురాతైః

భ్యాతో నిత్యంత్యమసి బహుగా తేన పుణ్యేన వాపి ।

ఉద్ధారోయం కవిమలమహావంశగర్భసిమగ్నః

స్వామిన్ ౯౦

తా. వాతలిదండ్రులు నిరుమబద్ధ జీవితచరిత్రగల నాపూర్వపురు
షులు నిన్ను కులదైవమని పలునిధములుగా భావించియున్నారు. కలికాల
పాపములను బురదగోతిలో మునిగియున్న నన్ను వారల పుణ్యవిశేషముచే
నలునను ఉద్ధరింపుము. వాచేతలన్నియు పాపములే కావమ్ము.

శ్వేతస్త్రిం శే నకలభవనే కీర్తిలక్ష్మీనిలాసా

దోఘాయంతాం దుగతినిచయూ నామసారాయణాత్మే ।

ప్రహ్లాదంతాం తవ చరణయోర్నిత్యభక్త్యాజగత్స్య

స్వామిన్ ౯౧

తా. నీకీర్తి లక్ష్మీనిలాసములు సర్వలోకములయందు తెల్లగావెలుంగు
గాత. నీనామ సారాయణచే సర్వదురితములు వటావంచలగునుగాక. సర్వ
జగత్తులు నీపాదములయందు భక్తిగలిగిప్రహ్లాదము నొందునుగాత.

యన్మాంగశ్శ్యం సరసకపితా దివ్యగంగాప్రవాహే

యన్మాంగశ్శ్యం సహృదయహృదాభోగరాకేష్టబింబే

తత్తే భూమి దుదితమునీం మంగళం మంగళాశ్శ్యం

స్వామిన్ ౯౨

తా. సరసమగు కవితా గంగావ్రవాహమునను సహృదయులహృద
యములందును నేమాంగళ్యముగలదో యుదితోదితమై యామాంగళ్యము
నీకగునుగాక.

శ్లో. శ్లోకే రేభిశ్శతపరిమితైర్నిందితోవాస్తుతోవా

నాహం జానే పునరపితథాభిన్నవృత్తైః కరిష్యే

శిక్షా రక్షా ద్వయమపి భవాన్ నైవభిన్నాసి మాదః

స్వార్థా — ... — ౧౦౦

తా. ఈ మండాకాగ్రవృత్తశతముచే నిన్ను నిందించితి నో లేక
స్తుతించితి నో నేనెఱుంగను. తిరిగి వేర్వేరువృత్తములచే నప్లేచేయుదును.
శిక్షయు రక్షయు రెండును నీవే. నాకు భయములేదు సంతసములేదు.

అపి కథముదజ్ఞంభద్దుష్కలిః పుష్కలాంకైః

రపి కథ మురగాద్విహృతి తేనీతపాంసి

అపి కథమవతీర్ణః శ్రీవతిస్తన్నగాగే

సువరితపరిపాక స్సోయ ముర్వీప్రజానామ్. ౧౦౧

తా. నాలుగుపాదములతో పుష్కలముగా కలి నిజ్ఞుంబించినదా
శేషాచలము అంతట మహాతపస్సును చేసియున్నదా శ్రీవతి వెంకటరమ
ణుడు ఆశేషాద్విశిఖరమున నవతరించెనా ఏమియిదిః ఈసర్వము భూలోక
వ్రజిలవుణ్ణి పరిపాకముగదా కలిదోషనివారణార్థమే వెంకటరమణమూర్తి
యప తారమని భావము.

చక్షుష్మాసని సర్వత్రైవణవాన్ సర్వాన్తరాత్మాసి చ
క్షుజ్వాలాజ్వలితా నిరూన్నిజజ్ఞాన్ కిన్నామ నోద్వీక్షనే

పాపానా మనుభూతి రస్తునరకేష్వాత్మనిక్షీ దుర్భరా

ఘోరాద్గోరతరా హి శిక్షణనిధి ర్భూషన్మ సుశ్రీవిభో. ౧౦౨

తా. నీకు సంతతి నేత్రముగా శ్రవణములు గలవు. సర్వమునకు నీవంతగాత్మపు. నీకు తెలియని దెద్దియునులేదు. అరలిచే నటమటించు నీవ్రజల నేల దయచూడవు? మాపాపములకు నరకలోకములో కఠిన శిక్షలు ఉండనేయున్నవి. ఈభూలోక జన్మలలోగూడ శిక్షవిధానము ధయాసముద్రుడవగు నీకు తగునునుమా, ముండు అకలిచిచ్చును చల్లార్చుము. దేశము సుఖము చేయుము.

ఘోరాతిఘోరదురితాసీఘణానమాన
చ్చాయాస్తరే సతత ముచ్చస్వసతో మమాంతః
తాగ్న్యాతాం భవదుదఞ్చితనామగీతిః
దేవాదిదేవ! నరసీజదళాయతాత్మ!

౧౦౮

తా. అతిఘోరములగు మహాపాపములనే సర్వముల వేయివడగల నీడలో చిచ్చలు జీవయాత్రనుగడుపు మాకు ఓ దేవదేవః వద్యాః! నీదివ్య నామస్మరణమే గారుడమహామంత్రమై విలసిల్లుగాక. నీ నామస్మరణచే మాపాపములు వటావంచలగునుగాక.

సంసారఘోరమకరకృకచాయనూన
దంప్రస్తాన్తరాళవివరేషు విసర్పిణం మాం
ఉత్కృత్య చక్రిధర సక్రి ముదగ్రమేనం
పాతుం గజేంద్ర మివ సత్కృవయా యతేభాః.

౧౦౯

తా. సంసారమమ ఘోరమగు మొనలియొక్క రంపమువంటి కోరలనందులను పొరలుచున్నవాడను. ఓ చక్రిధారి! ఈమొనలిని ముక్కముక్కలుగా ఖండించి నాడు గజేంద్రుని కాపాడినవిధమున వస్తుత్సరగా కాపాడుము. సంపారవిచ్ఛేదమును చేయుము!

శ్లో. అద్యస్థిత్యా శ్లోగ మివ్యద్భిరేభిః

ప్రాజైరేనం భూరి దంద్రన్యూనాణం

వ్యాజీకృత్య ప్రాక.నం కర్మశేషం

స్వామి! భూయో హింసిశుం నూకృధాభూః. ౧౦౬

తా. ఈక్షణముననుండి నేదో రేపికి ఈస్రాజములు గూడు విడచి పోవును. దానిచే మిక్కిలి కఠింపించు సన్ను పురాతన కర్మశేషమని సాకు చెప్పి యేల కోసముచే నలువిధములుగా హింసింప చూచెదవు. అది నీకు తగదు. మరిహింసింపకుము, సర్వకాలములయందు ప్రాణభయమే చూకు జాలును.

అహం మమత్వాభినివిష్టచిత్తాన్

సంసారకూపేషు నిమజ్జతో నః

కేనాపి యోగేన భసత్ప్రవన్నాన్

సముద్ధర శ్రీశ! కటాక్షపాక్షైః॥ ౧౦౭

తా. నేను నాదియను నహంకార మమకారములచే నలుముకొన్న మనస్సుగలవారము. సంసార మహాకూపములో మునిగిపోవుచున్నవారము. ఏదోభాగ్య విశేషముచే నిన్ను నేడు శరణుపొందినవారము. అట్టి మమ్ము ఏకరుణ కటాక్షపాశములచే బైటికితీసి కాపాడుము.

అనాద్యసన్నే సమయప్రవాహే

కణాయమానాయు రుపేత్యభూమా

కింకర్తు మీశాః కిము భోక్తు మీశాః

వినా స్మృతిం తే సుకృతైకలభ్యామ్॥ ౧౦౮

తా. తుది మొదలులేని యీకాల మహాస్రగ్ధామములో మాయాయుగ్ధాయము శతసంవత్సరములైనను నొకచిన్న బింధువుకూడకాదు. ఈయల్పు

ములో ఏమహాకార్యములను చేయగలము; ఏభోగములననుభవించగలము; అట్లుతలంచుట నృదాగర్వము. మా పూర్వపుణ్యముచే ఓదేవా! లభించెనా నిన్ను స్మరించుటకు నీయల్పాయుధాయము సరిపడవచ్చును. నీస్మరణ కొంచమయినను నది మహాఫలము నిచ్చునుగదా.

ఆపాదశీర్షపలితంకరిణీ జరాసా

మా విన్యతిం తవ వదాబ్జయోగే విదధ్యాత్

దారార్థపుత్రభవనాదిషు దుర్విషక్తో

మోహో విరజ్యతు మమాయ మపారసారః ౧౦౯

తా. ఆపాదమస్తక పర్యంతము వ్యాపించినఁజూముదిమి నీపాద సమ్యక్స్మరణను మరపించకుండునుగాక. అలివిడ్డలు, ధనగృహములు మున్నగువానియందు హద్దులేక వ్యాపించి వేధించు నీమోహమున్నూ, నశించునుగాక.

శ్వత్పాదపంకజసరాగపరంపరాను-

షక్తోర్వరాతలనివాస పవ్లితితానాం

సంపద్యతే జనిమతాం కథమంబుజాక్ష!

ఘోరాతిఘోరదురితాదపి భీతిలేకః. ౧౧౦

తా. నీ పాదపద్మరేణువుల పరంపరాసంబంధముగల యీభూభాగమున వివసించుటచే పవిత్రులమైన మాకు ఘోరాతిఘోరమైన పాపములనుజేసినను లేకమైనను భీతి పరమేళా! లేదునుమీ. నీవు ఆవతరించిన భూమియందే మేమును నివసించుము. ఈమాత్రపు సంబంధముననే పాపములు ముమ్మంటుకొలవు.

పోహ్లాయతాం త్వయా మే । మానసనరసి ప్రశామకల్లోరే
సక్తియతే సశుష్కతీ తదిదం హంసేతి గీయనే శ్రుత్యాంగం

తా. కోర్కెలను తరంగములచే విచ్చలుఅల్లకల్లోలమగు నామనస్సు
అనునరస్సున విశ్వము కీర్తింపుము. ఈసరస్సు ఎండదు. తరుగదు. నీశ
హంసవు అని వేదము వాకొనును.

విశోషయత్యేష దహశ్యభీక్షం
సంసారదావానల సంభృతోష్ణా
భవత్కటాక్షామృతధారయైనం
ప్రళాసుయార్తా వననత్రీదీక్షి!

౧౧౨

తా. సంసారమను కాటుచిచ్చునుండి వెలువడినమంట నన్ను
ఎండింపచేయుచున్నది. మిక్కిలి దహించుచున్నది. నీవు అర్తరక్షణయను
నక్కరమాగమన దీక్షితుడవు. కాన నీ కరుణాకటాక్షనలింధారలచే
నాచిచ్చును చల్లార్చుము.

తద్గర్భాతిశతద్యుమితమహా వాగానిథిం గోష్పదీ
కుర్యాణేన హనూమతాపి చుభుకే నైవాశ్నతావార్షిధిమ్!
మానిప్రాగ్రనరేణ కుంభజనుమా నై వాస్తతః సంస్మృతి
ప్రాయోఽభిర్షులంఘితః క్వనువిభో! సోహంవరాటీలవః.

తా. మారామడ సముద్రమును గోష్పరముగాచేసి దాటిన హను
మంతుడుగాని, సముద్రమువంతను నాచమనమునుచేసినయగస్త్యమహర్షి
గాని యీసంసారసాగరమును సంతసులభముగా దాటజాలక యేన్నియో
శ్రమలకులోనయిరి. గుడ్డిగవ్వ తునకను. నేననగానెంతః యీసంద్రమును
దాటుటకు. నీకరుణమే దాటింపవలయును.

శ్లో॥ హింసాదూరాం వృత్తి మాధేహి నశ్య

స్థితాం వాచం సమ్యగుజ్ఞేనగోచరాం

సత్యోదారాం చోదయా నః ప్రవృత్తిం

తం త్వ బద్ధుం ప్రేమదానూ సుమంస్థాః.

౧౧౪

తా. ఓ సామీ! హింసకు వెలియైన నడవడివి నాకిమ్ము. ఈ నా వాక్కును సత్యముచే వెలుగొందునట్లు చేయుము. నాలోని వ్యాపారమునం కను సత్యగుణముచే నుదారమగునట్లు చేయుము.

ఏదవ ప్రేమపాశముచే నిన్ను బంధించుటకు ననుమతినిమ్ము.

మాణిక్యదీపకలితేన విరాజమానా

బాహ్యంతరాంధతమనస్య సమానరశ్మిః।

త్యత్పాదపంకరుహసంభృతభవ్యచింతా

దేదీప్యతాం మమ హృదస్తరమూలకోణే.

౧౧౫

తా. లోపల వెలసల వర్చనాయుక్తానందమస్సుకు సూర్యుడై నశించేయునదియును మాణిక్యదీపశిఖరకై ప్రకాశించునట్టి వీరభవ్యచింత కవ నాహృదయములో నొకమూలను నర్పణ వెలుంగునుగాక.

బహిరబహిరుదృష్టోరనంసార తా ప్తి

రనుకల మనిషహ్యోవృత్తిభిర్దవ్యామానం

అహిగిరిశిఖరోద్యస్నీల జీమూతమూర్తే!

కరుణనలిధారావృష్టిభి ర్మాం నిమించే.

౧౧౬

తా. ప్రతినిమిషము పహంసాని యుద్రేకములతో వెలువలను లోను గూడ నీ సంసారతాపము న న్నుదహించును. శేఖరిశిఖరమున మన యుంచినమోమేను సూర్య! నీకరుణానవర్షధారలచే నాతాపమునివేయుము.

త్వయ్యస్మదర్థీయదిదంతిలోకే

వర్గాదిన ర్వాసుమహావయానం

సందిత్య శశ్వత్ తపయోవగూఢా

నాభ్యర్థయానుః పున రన్య మర్థిమ్.

౧౧౭

తా. మానుషసంతోషాదులకై భూమి, వీరు తేజస్సు మున్నగు పంచ మహాభూతములతో మనుష్యలోకమును, స్వర్గాదిలోకములను సృషించి మహాప్రయాసము ననుభవించితివి. ఇవిచాలక యింకను లేనిపోని కోర్కెలను కోరుటకు మాకు సిగ్గుచున్నది మరివిన్ను నెద్దియు కోరజాలము.

యద్యజ్ఞ! కౌతుక ముదఞ్చతి జీవకోట్యా

కాలం వినోదయితు మాతృసుఖానుభూతే!

తిష్ఠోరనంస్తృతిమయానజాలబంధా

నుత్కృత్య తైర్విహరవా యదినామ మావా.

౧౧౮

తా. బ్రహ్మానందానుభూతి స్వరూపియగు నోదేవా! మావంటి జీవ కోటితో కాలవినోదమును జేయుటకు నీకు వేడుకకలదేవి. నావలకు వినుము. మమ్ము హేరసంసారమను వినుపవలలో బంధించితివి. ముందుగా నావలను తుత్తినియులుగా చేదించి విదప మాతోవినోదింపుము. లేదా మానుము. స్వతంత్రుడవు అవందరూపివగు నీకు అస్వతంత్రులము దుఃఖిభాగులమగు మాతో కాలవినోదము తగదు.

బ్రహ్మణ్డోజ్వలభాండనిర్మితకలాకర్పాంతికః పద్మభూః

భూరాదిప్రథమానవర్యజగ తా మంత్యేష్టియజ్వా శివః

తావేతౌ తవ సత్కటాక్షకలికానిర్యన్మనదాశ్చిత్తస్తేనూనా

మహిమాన మీశ! భవతః శోనామ మీమాంసతి. ౧౧౯

తా. ఓసామీ! తెక్కలేని బ్రహ్మాండభాండముల విరూపకలయందు మహాబ్ధియగు బ్రహ్మయును, భూమ్యాది నర్వలోకములను భస్మచేయు లయకర్తయగు నావరణపురుషున్నా నీకరుణాకటాక్ష విక్షణములనుండి న్నివించు మరందధారల చయవచే స్థిరతగలిగియున్నారు. ఓదేవా! అట్టి నీమహిమను ఎవడు చర్చింపగలడు?

ఏకస్మిన్ త్వయి పూజితే జగదలం పూజా మయశ్శంజసా
విశ్వస్యో జగదీశ్వరే త్వయి పితేత్యాత్మన్త్రిశస్యద్వది
స్వామీ నర్వచరాచరస్య జగతో భూయాన మన్వాహతం
భాగ్యం మానసభావనైవ నబహిర్భావానుబంధి స్థిరమ్.

తా. నిన్ను నొక్కచి పూజించితె యీశ్వర్ధనంతా పూజించిన వలము చేసారును. ఈశ్వర్ధనంతా పీవేకదా. పీవేనాకు తండ్రివియని సంపూర్ణ విశ్వాసము నాకు కలిగెనేని యీచరాచర ప్రపంచమునంతకు నేనే హక్కుదారుడను కాగలను. తండ్రియాస్తికి కుమారుడు హక్కుదారుడగుట యొకవింతగాదు. కాన నిన్ను తండ్రిగాభావించి పూజించిననే చాలును. మానసభావనయే స్థిరమైనభాగ్యము. వెలువలివస్తువులకు సంబంధించినది స్థిరతరము గాదు.

మామా భూజ్జననీకతోరజతరే ప్రోల్లుంతనాదిక్లమః
మామా భూత్తనుభావవట్కవికృతిః తృప్తార్థురీనాప్లవః।
మాభూ త్రాప్నోతితాననిర్గమకథాలబ్ధోదయా వేదనా
యాచే త్వం కరణం ప్రపద్య భగవత్! దేహి ప్రళాంతం
గతిమ్.

౧౨౧

తా. ఓ దేవా! తల్లి కఠినమైనగర్భములో తొమ్మిది మాసములు దొల్లటచే గలుగు నాయాసముగా నాకు మరి మరి వలదు. కడుపులోనుం

దుట, పుట్టుట, పెరుగుట మార్పులనొందుట ధీజీంచుట, వశించుట యను
షడ్భావవికారములు మరి వలదు వలదు. తృప్తా ఒకహామలో నెల్ల
కాలము ఈదులాడుట మరివలదు. ప్రాణప్రయాణ సమయములో గలుగు
వేదన మరివలదు. నిన్ను శరణుగొంది యాచించుచున్నాను. ప్రశాంత
మైన గతి అనగా ముక్తివి వ్రసాదింపుము.

ఉదఞ్చద్యృష్ట్యాద్విః కమలభవనాణ్డోపరి ముఖా

ర్లుతద్విః వాతాళే నపడి పతితై ర్నిస్సృహత యా

మనో మే సంకల్పై ర్వితిధవికలైః క్షుభ్యతితాం

వినేతా లోకానాం త్వమసి తదిదం భో! వినమ ము, ౧౨౨

తా. నామనోరథములు ఒకప్పుడు బ్రహ్మాండకటాక్షము వైకప్పున
చెరిగియాడును. ఆక్షణముననే నిరాశములై పాతాళమున గ్రోరిగిలించును
ఇట్లు క్రిందికి మీదికి నూగులాడుననియును వ్యర్థములును శిథిలశిథిలములగు
సంకల్పవరంపరచే నామనస్సు పర్వదాక్షిణ్యమును, నీవు సర్వలోకశిక్షకుడవు
ఈ నా మనస్సునుగూడ నిట్టిసంకల్పములు లేకుండునట్లు శిక్షింపుము.

ఆదాయవ్యయనత్పరీక్షణవిధౌ ప్రాతిపత్కార్యము తేః

కర్తవ్యప్రతిబంధకల్పనవిధౌ చాతివ్రాంతస్య తే ।

ఆర్తాన్నః పరిపాశు మన్త! సమయో నైవేతి మన్యామహే

లక్ష్మీ కేలినిశాంత! సర్వజగతీన మ్నాహనప్రాధవ! ౧౨౩

తా. ఓ వెంకటరమణా! నిత్యము రాబడినముయొక్క జమా
ఖర్చులను పరిశీలించుట, మొక్కొకడునురాబట్టుకొనుటను ప్రతిబంధము
లను గల్పించుట. ఇట్టికార్యములందును మిక్కిలి చిక్కుకొనియుండిన
నీకు నాత్తులమగు మమ్ము గనుగొన సమయము చిక్కరయి తలచుము
నిరించునిలానములకు క్రీడామందిరమవు! సర్వలోకములను మోహింప
చేయవలంబి.

శ్లోకాక్షరీవాను పడక్షరీవా

నామ(వహ్నిః) (వతిభాసతాం మే!

రూపహ్నిఃస్పృశసి చ భాసతాం మే

పినాకధన్వా యది శార్వధన్వా.

౧౨౮

తా. ఈ ప్రపంచమంతా నామరూపాత్మకము. అందు నామప్రపంచము, అకారాదిక్షరారాతమగు నేదిదియక్షరములలోనే యిమిడియున్నది, వేద శాస్త్రాదులుసర్వప్రపంచభాషలున్నా ఏదిది యక్కరములోనే యిమిడినవి. అట్టి నామప్రపంచములో నైదువర్ణములుగల శివపంచాక్షరిగాని నారాయణ పదక్షరిగాని నారుభాసించునుగాక, ఈయైదో యారో వర్ణములదక్క-మిగిలిన వర్ణములు నానాకదరికి చేరకుండునుగాత. రూపప్రపంచములో మాపాప ములనువేటాడుకొను పినాకమను ధనస్సునుధరించిన శివరూపముగాని శార్వ మును ధరించిన విష్ణురూపముగాని మాకనుపాపముకు ప్రత్యక్షమగుచుండును గాత, మిగిలిన రూపప్రపంచమంతా మాకనుంగవకు దూరమగుగాత, శివపంచాక్షరినో, లేక రామపదక్షరినో జపించవలెను, శివునో లేక విష్ణు వునో దర్శింపవలయును, మిగిలిన సర్వప్రపంచము మాకు వెలియైయుండ వలయును.

అథా. స్వశ్కారః కిల జనువ

యేన సనాదస్య తావకీ మూర్తిః

ఏకాదశేంద్రియాణా

మన్మతమయా దివ్యచారాణా నద్యః.

౧౨౯

తా. ఓపేంకటనానా! న్నిదివ్యమూర్తివి తనజన్మలో నొకసారియైనా సందర్శింపదేని యది వానిజన్మకు నొక్క గొప్పదిక్కరము. నీమూర్తివంద ర్శనము నునప్పటిగూడ పదనొకండగు నిందిరియములకు వెంటనే యొప్పుతప్ప విందుగదా!

ఆర్యా. ఉత్కృత్య రుడితి లవశః
సంసారోద్యద్ధురస్తనంకల్పాన్
శమితాథిమస్తమోహం

కురు మామీశ! ప్రసీద సః శాధి.

౧౨౬

తా. తొందరతొందరగా నుచుండు నీదుష్టనంకల్పములనుముక్క-
ముక్కలుగా ఖండింపుము. నామనోద్యదలను రూపుమాపి నామోహము
వస్తమింపజేసి నన్ను ఆనుగ్రహింపుము, కాపింపుము.

ఆర్యా. సంసారమోహవేశః

యాదవమునలాగలేశకలిలేన

జనయే ద్ధురస్తవివదం

తమిమం నిశ్శేషయార్తనంత్రాణ!

౧౨౭

తా. ఈ సంసారములో మోహము అణుమాత్రమయినా మిగిలి
యుండిన వది యాదవమునలాగ్గిమువలె సర్వనాశవమును గణించును,
తాన నిశ్శేషముగా మోహమును నశింపజేయుము.

శ్లో. ద్యావాపృథివ్యా ను మితే పదాభ్యాం

ద్వాభ్యాం త్వయేతి ప్రధితోఽసి కింస్విత్

ఏకాక్షరేణోమితి శ్వాదృశం త్వాం

మినోమి బాహ్యస్తరనిర్విశేషమ్.

౧౨౮

తా. రెండుపదములచే పుడమిని వింగివి కొలిచినాడవని వేదములో
లోకములో ప్రసిద్ధినొందితివిగదా! అట్టి నిన్ను “ఓం” అను నొక యక్క-
రముచేతనే నిశ్శేషముగా కొలుచుచున్నాను. నాశక్తి నెఱుంగుము. ఓంకార
ములో పరమాత్మ పూర్తిగా నిమిదియున్నది. పదము—పాదము = ఒక
మాత్రం- యని యర్థములు.

నామగంగామృతైః ప్రియః

చేతయాచూస తే నృహం

శృణ్వన్మోక్షసం మాం త్వం

న జగుప్సీతు మర్హసి.

౧౨౮

తా. నేను ఎట్టిపాపములనుచేసినను నీ నామ గంగామృతముచే
విష్పలు స్నానము చేసికొందును. అట్టి నన్ను పాపివని యేషగించు
దకు నీకు హక్కులేదు. “కృతనిర్దేశనాంత్యైవ వ జగుప్సేతర్హ చిత్”.
అనికాత్రము పాపములకు ప్రియశ్చిత్తము చేసికొన్నవారివిచ్ఛమరియెన్నడు
నిందింపకూడదు.

చేదం చేనం మోహపాశా నశేషాన్

నాగాపత్యక్షేత్రవిత్తాదినక్తాన్।

బంధంబంధం తై స్వదీయాంఘ్రియుగ్మం

గాయంగాయం త్వం తరామో భవాభిమ్.

౧౨౯

తా. భార్యాపుత్రాదులయందున్న మోహపాశములను నిశేషముగా
త్రుంచి యాపాశములతోనే నీపాదపద్మములనుబిరించి నీనామగాన
మునుజేయుచు నీసంసారపాగరమును తరింతుము. సంపారమండగల
మోహము నీపై నుండుగాక.

ఇతో మోహపాశ స్తత్క కాలపాశః

తదా శృవ్యమాణః ప్రివత్స్యే ప్రియాసం।

యది త్వత్ప్రసాదా త్తమాద్యం ను భిన్ద్యామ్

తదా ను ద్వితీయో భవేత్కంత మాలా.

౧౩౦

తా. ఇవతల సంసారమోహపాశము, అవతలయమపాశము
ఈరెండును ఏకకాలముందే నన్నువట్టి లాగుచుండు, నభివికానియాయా

నమును పొందుదును. నీదయచే నీలోపునమోహపాశమును చేదింతునేని
యమపాశము నాకు కంఠహారమగును. సంసార మోహములేనివాడు
యమపాశమును పూలదండగా భావింతును. వానికిమరణభీతి యుండదు.

ప్రాసాదే నా నిజజననుహృద్భంగువర్తన్తతేనా

భైషజ్యే వా ప్రథితభిషజాం బాహ్యాసౌఖ్యేషు వాపి |

ప్రాణోత్కాక్రిన్తిప్రచలితమహావేదః కన్న శామ్యేత్

త్వత్పదాబ్జస్థుతిం సుధాబిద్ధునా గాన్ధినై న. ౧౩౧

తా. చక్కనిమేడలో పాన్నుపై పవ్వళించినను. దారపుతొడులు
బిందువుతొడులు చుట్టుచేరి వేవలు చేయుచున్నను. మహావైద్యులు మంచి
యౌషధముల నిచ్చుచున్నను. వెలువల నెన్నియుపదారములను చేయు
చున్నను ప్రాణోత్కాక్రిన్తి సమయమున జనించు మరణవేదన యిటు
మాత్రము కాంతింపదు. నీపాదపద్మచింత యను నమృతకణమును త్రావి
ననే యావేదన కాంతించును. అంతకంటె వేరు మందులేదు. సాధ
నములేదుగదా!

కాష్టాన్యేవ పితా చితా చ జననీవహ్నిః (పియోబాంధవః

దేహేఽస్మి బహుజన్మసంభ్రాముహూర్ధ్వర్యాసనాశశ్చలే

కారాగారవిముక్తి రద్య మహతా శాలేన సంపద్యతే

స్వామిన్! ధన్యతమోఽస్మి సచ్చుతి సమోవాకం

ప్రళాసేఽన్తిమమ్.

౧౩౨

తా. కర్తలే నాకుతండ్రి. పేర్చినచితియే నాకుతల్లి, ముట్టించిన
యగ్నిదేవుడే ప్రియబంధువు. పెక్కుజన్మలనుండి నన్నలముకొన్న
చెడువాసనలచే నీకరీరము కశ్యలమైనది. ఇట్టికరీరములో చిరకాలమునుండి

కారాగారశిక్ష ననుభవించుచున్నాను. ఇంతకాలమునకు విడుదల అయినది. శరీరము నశించినది, దన్యుడను. నిన్ను స్మరించితిని. మరి ఇన్మలేదు, వాచివరిననుష్కారమును గైకొనుము.

అధిపనసి స వశైలాన్ వ్యసనాద్రీన్ న వృతాహమాగూఢః

దురతిక్రమః స్వభాః భవతో రక్షేవ పావదీక్షా మే. ౧౩౩

తా. నీవు ఏడుకొండలవదివసించితివి. నవ్వువ్యసనములను మహా పర్వతములను నేను అదిగమించితిని. స్వభావము ఏరికిని దాటరానిది. మమ్ము రక్షించుట నీస్వభావము; పాపములనుచేయుట మాస్వభావము.

విలనతి శేషనగాగ్రే, నిభృశం కోప్యేష వారిగాంకూరః

కారుణ్యమృతధారావర్షీ నిత్యోదితేందిరా విద్యుత్. ౧౩౪

తా. కారుణ్యధారలను నిచ్చలు వర్షించుచు, లక్ష్మియను మెఱుపుచే బాసించుచు శేషాద్రిశిఖరమున నొకపిల్లమేమము నదా నృకాశించును.

శేషగీరీంద్రావాలప్రాదుర్భూతం మహోత్పలాభానమ్

భవరోగతాపశాన్త్యై మంగళకందం మహోషధిం సేవే.

తా. శేషగిరియను పాదులో పుట్టినదియును నల్లకల్పవంశి కాంతి కలదియును. మంగళకందమైన యొకయోషధి విశేషమును (క్రివివా మూర్తిని) సంసారరోగకాంతికై పేవించెదను,

ఆర్యా! కల్యాణకల్పశాఖ శేషనగావాలనంభృతోహృతిః

నిశుశయతు తిర్నధారాం జరయతు సంసార ఘోర

సంతాపం.

౧౩౫

తా. శేషాద్రియను నాలవారిమున జన్మించిన మంగళకల్ప మా తృప్తను ఇంకింపజేయుగుణం. మూను సారతాపము శయింపజేయుగుణత్వ

అధివనతి శేషభూధర మస్త్రీమపురుషార్థసారసర్వస్వమ్

లావణ్యపుంజపరిధౌ రాజదాశేస్తుమణ్డలాభాన్యమ్. ౧౩౭

తా. కొంతవిశేషమను పరిశేషముచద్యమ విరాజిల్లు ఈపున్నమ చందరునితోట మోముగల మోక్షసామ్రాజ్యము శేషాద్రిపై నొప్పు చున్నది.

అగమవనాస్తనస్తత సంచరణాయాససంభృతేనేన.

అరుణిమపూరేణాచ్చరణ తన దేవ! హృదయ

మావృణుతామ్. ౧౩౮

తా. వేదరాశియను మహారణ్యములో నిత్యసంచారముచే కందిపో యినవాయనునట్లు అరుణచ్ఛాయగల నీపాదపద్మములు నామనస్సును పదా ఆవరించి భాసించుగాత.

ఆర్యా॥ వ్యక్తార్కః కిలజనుషః యేన సవాదిర్భి తానకీ మూర్తిః
సౌందర్యసారభూమూ । నస్తతకల్యాణసంభృతే స్థేనూ .

తా. సౌందర్యరాశియు, పర్వకల్యాణసీమయునగు నీదివ్యమూర్తిని దర్శింపకుండుట జన్మకు మహాతిరస్కారము వానిపుట్టుక వృధ.

శ్రీత్యస్తవిహితసఖ్యా వేగశరా దేవ! నుస్థితావావామి

అశ్నన్నమృతఫలం త్వం. విషఫల మహా దదాసి తే

సఖ్యః. ౧౪౦

తా. ఉపవిషత్తులు నీవు నేను సఖులమనియు నొకవృక్షమునే యా శ్రీయించి యున్నామనియును చెప్పును. అట్టితరి నీవు అమృతఫలము ననుభవించుచు నాకు విషఫలము నందిచ్చుట పాడిగాదు. ఈసంసారము మహావిషవలము.

శ్రీ॥ ద్వాసుపద్మానయతా నఖాయా నమానం పృథ్విపరిష స్వతాతే।
తయారన్యః పివలం స్వాద్వత్త్వనశ్చిన్నన్యో అధివాతశీతి॥ అని
ప్రమాదము.

ఆర్యా. జలధరవిద్యుతిడంబర స్తై తుండిక నైజదిన్యగనుభాసా।
రాకాహి నాంశుబింబప్రత్యా దేశాత్మనననబింబేన
కారుణ్యామృతధారావర్షన్నయనామ్బుజాతగృగళేన
అరుగార్కబిమ్బజత్సంకౌస్తుభవిభాజివిభలవక్షణ
భక్తార్తిశమనదీక్షానందానితిభవ్యకంకణక రేణ
నిగమాంతవాక్ప్రణాళీనమరసతాత్పర్యనై జితత్వేన
సంసారతాపనన్తరిసిర్యాపాయత్తనర్వవిభవేన।
లావణ్యసారసుషుమస్ఫర సుధారాశిమాలికా సీమ్నా.
శేషాద్విశిఖరధామ్నా భూమ్నా కేనాపి జితమహతో
విజితం।

తా. మేఘకాంతిని తిరస్కరించు శరీరచాయకలదియును, శర
త్కాల పూర్ణిమాచంద్రుని తిరస్కరించు మోముగలదియును, కారుణ్య
మృతమును వర్షించు కనుగవ గలదియును, అరుణబింబమును తిరస్క
రించు కౌస్తుభమాడిక్యముచే ప్రకాశించునదియును, భక్తుల యార్తులను
శమింపజేయుట కంకణమును కట్టుకొన్న కరములుగలదియును, వేదాంత
వాక్కులకు సామరస్యమునుకల్పించు నిజతత్వముగలదియును, భక్తుల
సంతాపములను జల్లాద్రుటకు సంసిద్ధమైన సర్వవిభవములు గలదియును,
లావణ్యసాగరమునకు చరమసీమయగునదియును...

ఏకం ను నిస్సర్పహుధా భిగీతం
తమః పరస్మిన్నధి భానమానం

శివాత్మకం నా వ్యభిచారిత్వం నా
మహా మర్త్య స్తస్మిరం ప్రాసస్తు.

౧౪౫

శ్రీ తి శ మ్

శ్రీ వెంకమాంబా వెంకటరామ ప్రభమభుక్తేణ
వా ధూళనగోత్రేణ యజ్ఞశ్శాఖాధ్యాయినా
శ్రీసామవేదాన్నవృశాస్త్రికులవతిప్రియశిష్యేణ
వాసా సూర్యనారాయణాస్త్రిగా విరచితా
శ్రీ వివాస విభూతి స్స మా ప్రా
అనయా విభూత్యా ప్రేణాతు సః కులదైవతమ్.

తా. రజస్తమస్సులకు పరమందు వెలుంగు నొకతేజస్సునే వేద
వేత్తలు పెక్కు నామరూపములతో పెక్కువిధములుగా పేర్కొందురు.
ఆతేజస్సు శివస్వరూపమయినను, లేక విష్ణుస్వరూపమయినను మారుభేదము
లేదు. అట్టితేజస్సు మాలోని యజ్ఞానాంధకారమును తొలగించుగాత.

అదియే మాప్సార్థనసారాంశము.

ఇట్లు శ్రీవివాసవిభూతి సమాప్తమయినది.

ఈ విభూతి శ్రీ వెంకమాంబా వెంకటరామయ్యలకు జ్యేష్ఠపుత్రుడును
వాధూళనగోత్రుడును, యజ్ఞశ్శాఖాధ్యాయుడును, శ్రీ సామ
వేదం ఆవృవృశాస్త్రిగారికి ప్రియశిష్యుడును నగు
వాసా సూర్యనారాయణాస్త్రిచే రచింపబడినది.

